

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นายเกษม ฟุ้งกิตติกุล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. นายดิเรก ศรีมาลี ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. นายประสิทธิ์ สืบพงศ์เอื้อ ครู คศ.3 โรงเรียนอนุบาลแม่สะเรียง (บ้านโป่ง)
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. นางนวลอนงค์ โลกา ครู คศ.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. นางขวัญฤทัย เมืองมัจฉา ครู คศ.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก ข

เครื่องมือในการวิจัย

1. หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 เรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ” สำหรับผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”
2. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบหลักสูตร เรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ” แผนที่ 1 – 5
3. คู่มือครูประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 เรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ” สำหรับผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”
 4. แบบทดสอบก่อนเรียน
 5. แบบทดสอบหลังเรียน
 6. แบบสังเกตคุณลักษณะของผู้เรียน
 7. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 เรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ” สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”

หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 เรื่อง “ประติมากรรมกระดาน”
 สำหรับผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ และส่งเสริมให้ฝึกทักษะการปฏิบัติงาน
3. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ โดยการร่วมวางแผนด้าน โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน และเป็นวิทยากรพิเศษ

จุดหมาย

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้
3. ตระหนักและเห็นคุณค่ารวมทั้งปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่การดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ

โครงสร้างเนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง “ประติมากรรมกระดาน” ในครั้งนี้ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมา โดยที่สถานศึกษายังไม่เคยมีหลักสูตรนี้มาก่อน จึงได้จัดทำเนื้อหาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตน และพัฒนาสังคมต่อไป และกำหนดโครงสร้างเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนตามลำดับ ดังนี้

หน่วยที่ 1 “ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ” เป็นเนื้อหาที่จัดขึ้นโดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในด้านศิลปะ เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในลำดับต่อไป ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของศิลปะ ประเภทของศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ

หน่วยที่ 2 “องค์ประกอบศิลปะ” เป็นเนื้อหาที่จัดขึ้นโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในองค์ประกอบของศิลปะ เพื่อนำความรู้ไปประกอบในการสร้างงานศิลปะให้สมบูรณ์ที่สุด ประกอบด้วยเรื่องของ จุด เส้น สี รูปร่างและรูปทรง ลักษณะผิว ลวดลาย และช่องว่าง

หน่วยที่ 3 “ประติมากรรม” เป็นเนื้อหาที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในศิลปะ ประเภทประติมากรรมประกอบด้วย ความหมายของประติมากรรม ประเภทของประติมากรรม ตัวอย่างของงานประติมากรรมทั้งของไทยและต่างประเทศ

หน่วยที่ 4 “กระดาษและอุปกรณ์” เป็นเนื้อหาที่จัดขึ้นโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องกระดาษ และอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการสร้างงานประติมากรรมกระดาษ เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการคัดเลือกกระดาษเป็นวัสดุสำหรับสร้างงานประติมากรรม รวมทั้งพื้นฐานการใช้อุปกรณ์ ประกอบด้วยเรื่องของกระดาษทั่วไป กระดาษสำหรับใช้ในการสร้างงานประติมากรรม อุปกรณ์ และวิธีใช้อุปกรณ์สร้างงานประติมากรรมกระดาษ

หน่วยที่ 5 “ประติมากรรมกระดาษ” เป็นเนื้อหาที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีขั้นตอนกระบวนการในการปฏิบัติงาน มีความคิดสร้างสรรค์ และเกิดทักษะในการใช้กระดาษ สร้างงานประติมากรรม ประกอบด้วย ตัวอย่างงานประติมากรรมกระดาษรูปแบบต่าง ๆ การสร้างงาน ประติมากรรมด้วยกระดาษขาว กระดาษสี และกระดาษพิเศษ

เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นั้นมีหลากหลายรูปแบบ แล้วแต่ผู้เรียนจะเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ หลักสูตรเรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ” นี้ จึงกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 16 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดของอัตราเวลาเรียนในแต่ละหน่วยเนื้อหา ดังนี้

อัตราเวลาเรียนของหลักสูตร เรื่อง “ประติมากรรมกระดาศ”

เนื้อหา	เวลา
<p>หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายและความสำคัญของศิลปะ 2. ประเภทของศิลปะ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ศิลปะบริสุทธิ์ 2.2 ศิลปะประยุกต์ 3. ประวัติศาสตร์ศิลปะ 	1 ชั่วโมง
<p>หน่วยที่ 2 องค์ประกอบศิลปะ</p> <p>จุด เส้น สี แสง เงา ระบาย พื้นผิว จังหวะ</p>	1 ชั่วโมง
<p>หน่วยที่ 3 ประติมากรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายของประติมากรรม 2. ประติมากรรมประเภทนูนต่ำ 3. ประติมากรรมประเภทนูนสูง 4. ประติมากรรมประเภทลอยตัว 	1 ชั่วโมง
<p>หน่วยที่ 4 กระดาศและอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาศที่ใช้ในการสร้างงานประติมากรรม <ol style="list-style-type: none"> 1.1 กระดาศขาว 1.2 กระดาศสี 1.3 กระดาศพิเศษ 2. อุปกรณ์และวิธีใช้ 	1 ชั่วโมง
<p>หน่วยที่ 5 ประติมากรรมกระดาศ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประติมากรรมกระดาศขาว 2. ประติมากรรมกระดาศสี 3. ประติมากรรมกระดาศพิเศษ 	12 ชั่วโมง (4 ชั่วโมง) (4 ชั่วโมง) (4 ชั่วโมง)
รวม	16 ชั่วโมง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถของผู้เรียน
2. กิจกรรมการเรียนรู้และเวลาเรียนสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
3. จัดให้ครูผู้สอนเป็นผู้เตรียมเนื้อหา สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนและผู้เรียนในห้องเรียนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญด้านศิลปะประยุกต์ ร่วมกันเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเนื้อหาทฤษฎีและปฏิบัติ
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม ซึ่งถือเป็นการสร้างประสบการณ์พื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการปฏิบัติตามขั้นตอน

การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรเรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ” มีกระบวนการดังนี้

1. การวัดผลและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นการวัดผลประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนของครูในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ หรือกำหนดวิธีการวัดผลขึ้นมาใช้ในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรม แล้วประเมินผลตามที่ได้ โดยดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนว่าผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร ถ้าพบว่าผู้เรียนไม่ผ่าน ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมเพื่อซ่อมเสริมแล้วประเมินผลซ้ำจนกว่า ผู้เรียนจะผ่านเกณฑ์
2. การวัดผลและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

การวัดผลและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน ให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากผู้สอนมีความประสงค์จะสร้างแบบวัดขึ้นมาใช้ สามารถกระทำได้โดยอาศัยเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

หลักสูตร เรื่อง “ประติมากรรมกระดาศ”

ความคิดรวบยอด

ประติมากรรมกระดาศ เป็นงานศิลปะประยุกต์ ที่ใช้กระดาศชนิดต่างๆ เป็นวัสดุ ใช้วิธีพับ กรีด ขุด ตัด ปะ เพื่อให้ได้รูปทรงและสีล้นตามต้องการ และสามารถสร้างคุณค่าของงานโดยใช้ วัสดุธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นมาเสริมแต่ง เป็นการแสดงถึงองค์ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ควร ส่งเสริมเพราะเป็นการสร้างคุณค่าทางจิตใจและสามารถพัฒนาเป็นอาชีพได้

จุดประสงค์ทั่วไป

1. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์
3. ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้
4. ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่ารวมทั้งปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่การดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญา ไทยด้านศิลปะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง “ประติมากรรมกระดาศ” แล้วผู้เรียนสามารถ

1. บอกความหมายของศิลปะได้
2. จำแนกประเภทของศิลปะได้
3. อธิบายรายละเอียดของวิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ได้
4. ลำดับยุคของศิลปะตามประวัติศาสตร์ศิลปะได้
5. ระบุลักษณะเด่นของศิลปะยุคต่างๆ ได้
6. จำแนกองค์ประกอบของศิลปะได้
7. ระบุลักษณะเด่นขององค์ประกอบของศิลปะได้
8. บอกความหมายของประติมากรรมได้
9. อธิบายรายละเอียดของประติมากรรมประเภทต่างๆ ได้
10. บอกความหมายของประติมากรรมกระดาศได้

11. เลือกใช้อุปกรณ์สำหรับงานประติมากรรมกระดาดได้
12. ระบุคุณสมบัติของกระดาดแต่ละชนิดได้
13. เลือกใช้กระดาดในการสร้างงานประติมากรรมกระดาดได้
14. สร้างงานประติมากรรมจากกระดาดได้
15. จัดและนำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลายได้
16. วิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะได้
17. ประเมินผลงานด้วยหลักเกณฑ์ได้
18. แสดงออกถึงคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน
(มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจ ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์)
19. แสดงให้เห็นถึงการดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบหลักสูตร เรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ”
แผนที่ 1 – 5

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบหลักสูตรเรื่อง “ประติมากรรมกระดาษ”
สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4

แผนที่ 1 เรื่อง “ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ”

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ ศิลปะ เป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความรู้สึกละและความคิดสร้างสรรค์ แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ศิลปะบริสุทธิ์ หรือวิจิตรศิลป์ และศิลปะประยุกต์ หรือ ประยุกต์ศิลป์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของศิลปะได้
2. อธิบายรายละเอียดของศิลปะบริสุทธิ์และศิลปะประยุกต์ได้ (วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์)
3. ลำดับและวิเคราะห์ศิลปะยุคต่างๆ ตามประวัติศาสตร์ศิลปะได้
4. มีความรับผิดชอบ ใฝ่รู้
5. ทำแบบทดสอบถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา

ความหมายของศิลปะ

(รายละเอียดในใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ศิลปะคืออะไร)

ศิลปะบริสุทธิ์ และ ศิลปะประยุกต์

(รายละเอียดในใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ประเภทของศิลปะ)

ประวัติศาสตร์ศิลปะ

(รายละเอียดในใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลปะ)

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่อ

ลำดับ	กิจกรรม/เวลาโดยประมาณ	สื่อ
1	นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน 20 ข้อ / 10 นาที	1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2	นักเรียนชมตัวอย่างงานศิลปะ “มุมศิลปะ” และศึกษา ใบความรู้ที่ 1 – 3 / 10 นาที	1. ใบความรู้ ที่ 1 เรื่องศิลปะคืออะไร 2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่องประเภทของศิลปะ 3. ใบความรู้ที่ 3 เรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะ
3	นักเรียนรับใบกิจกรรมที่ 1	1. ใบกิจกรรมที่ 1
4	ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับเรื่องของศิลปะที่มี ปรากฏอยู่ทั่วไป ทั้งประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม รวมทั้ง ดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะอีกประเภทหนึ่ง ครูเน้นว่าการเรียนรู้ ในหลักสูตรนี้จะเน้นเฉพาะศิลปะประเภทประติมากรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานประติมากรรมที่ใช้กระดาษ เป็นวัสดุ แต่อย่างไรก็ตาม นักเรียนควรได้เรียนรู้เรื่อง ศิลปะทั่วไปรวมถึงประวัติศาสตร์ศิลปะด้วยเพื่อเป็น ความรู้พื้นฐาน / 5 นาที	1. Power point เรื่อง ประเภทและ ประวัติศาสตร์ศิลปะ
5	นักเรียนศึกษาเรื่อง ศิลปะประเภทต่างๆ และ ประวัติศาสตร์ศิลปะจากคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Power point โดยครูเป็นผู้อธิบายประกอบ ในระหว่างการชม นักเรียนสามารถซักถามได้ / 20 นาที	1. Power point เรื่อง ประเภทและ ประวัติศาสตร์ศิลปะ
6	ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้ศึกษามาใน ชั่วโมงนี้ นักเรียนเขียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ / 10 นาที	แบบบันทึกที่ 1
7	นักเรียนทำแบบทดสอบ 10 ข้อ / 5 นาที	แบบทดสอบ

แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

1. www.mew6.com/composer/art/roman.php
2. www.singsamut.ac.th/
3. www.school.net.th

การวัดผลและประเมินผล**วิธีการ**

1. สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้
2. ตรวจสอบการบันทึกความรู้
3. ตรวจสอบจากการทำแบบทดสอบ

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน
2. แบบประเมินการบันทึกความรู้ (แบบบันทึกที่ 1)
3. แบบทดสอบ ชุดที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ใบกิจกรรมที่ 1

(ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ)

จุดประสงค์ เพื่อให้ นักเรียน ได้ศึกษาเรื่องศิลปะเบื้องต้น และบันทึกความรู้เกี่ยวกับความหมาย ประเภท ประวัติศาสตร์ศิลปะ และเพื่อฝึกความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ของนักเรียน

กิจกรรม

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. ชมตัวอย่างงานศิลปะและศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ศิลปะคืออะไร
ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ประเภทของศิลปะ
ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลปะ
2. ศึกษาเรื่องศิลปะจากสื่อ CAI (โปรแกรม Power point) เรื่อง ประเภทและประวัติศาสตร์ศิลปะ
3. สรุปและบันทึกผลการศึกษาในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาทีตามประเด็นต่อไปนี้
 - 3.1 ความหมายของศิลปะ
 - 3.2 ประเภทของศิลปะ
 - 3.3 ศิลปะบริสุทธิ์และศิลปะประยุกต์
 - 3.4 ศิลปะยุคต่างๆ
 - 3.5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของศิลปะ
4. ส่งแบบบันทึกที่ 1 เพื่อให้ครูตรวจ
5. ทำแบบทดสอบ 10 ข้อ

แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน(มีความรับผิดชอบ ใฝ่รู้)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	รับผิดชอบ			ใฝ่รู้			รวม
		3	2	1	3	2	1	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

ลงชื่อ ผู้ประเมิน/...../.....

เกณฑ์การประเมิน

รับผิดชอบ : เข้าเรียนตรงเวลา ไม่เล่นระหว่างเรียนหรือละทิ้งงานระหว่างทำงาน

เรียนหรือทำงานด้วยความมุ่งมั่น3

ขาดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง2

ขาดพฤติกรรมที่ระบุ 2 พฤติกรรมขึ้นไป1

ใฝ่รู้ : มีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้ หาความรู้ด้วยตนเองทั้ง ฟัง ดู อ่าน

อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น3

ขาดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง2

ขาดพฤติกรรมที่ระบุ 2 พฤติกรรมขึ้นไป1

เกณฑ์การตัดสิน

5-6 คะแนน = 3 (ดี)

3-4 คะแนน = 2 (พอใช้)

1-2 คะแนน = 1 (ปรับปรุง)

ชื่อ-สกุล.....

แบบบันทึกที่ 1

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่องศิลปะเบื้องต้นและบันทึกความรู้เกี่ยวกับความหมาย ประเภท ประวัติศาสตร์ศิลปะ และเพื่อฝึกความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ของนักเรียน

กิจกรรม

นักเรียนสรุปผลการศึกษาเรื่องศิลปะเบื้องต้น ในประเด็นต่อไปนี้

1. ความหมายของ “ศิลปะ”
.....
.....
2. “ศิลปะ” แบ่งเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
.....
.....
3. ศิลปะบริสุทธิ์ ต่างกับ ศิลปะประยุกต์ อย่างไร
.....
.....
.....
4. ปรัชญาทางศิลปะแบ่งศิลปะออกเป็นกี่ยุค อะไรบ้าง
.....
.....
.....
5. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อคำกล่าวนี้อย่างไร
“อันชาติใดไร้ช่างชานาญศิลป์เหมือนนารินไร้โถมบร รโถมสง่า
ใครใครเห็นไม่เป็นที่เจริญตา เขาจะพากันเหย้าให้อับอาย”
.....
.....
.....

แนวคำตอบตามแบบบันทึกที่ 1

1. ความหมายของ “ศิลปะ”

ศิลปะ หมายถึง ผลงานที่มนุษย์ถ่ายทอดออกมาเป็นความงามในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยแบบจากธรรมชาติ เพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึก เพื่อที่จะปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น

2. “ศิลปะ” แบ่งเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

ศิลปะ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ ทัศนศิลป์หรือศิลปะบริสุทธิ์ และ ประยุกต์ศิลป์หรือศิลปะประยุกต์

3. ศิลปะบริสุทธิ์ ต่างกับ ศิลปะประยุกต์ อย่างไร

ศิลปะบริสุทธิ์ เป็นงานศิลปะที่สนองความต้องการของอารมณ์ และจิตใจเป็นสำคัญ โดยถือเอาความรู้สึกนั้นเป็นคุณค่า โดยเฉพาะคุณค่าทางความงาม

ศิลปะประยุกต์ เป็นงานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการความสะดวกสบาย ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ มีคุณค่าทางประโยชน์ใช้สอย

4. ปราชญ์ทางศิลปะแบ่งศิลปะออกเป็นกี่ยุค อะไรบ้าง

ศิลปะแบ่งออกเป็น 7 ยุค คือ ศิลปะยุคโบราณ ศิลปะยุคอียิปต์ ศิลปะยุคกรีก

ศิลปะยุคโรมัน ศิลปะยุคไบเซนไทน์ ศิลปะยุคเรอเนสซองส์ และศิลปะสมัยใหม่

5. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อคำกล่าวนี้อย่างไร

“อันชาติใดไร้ช่างชำนาญศิลป์เหมือนนารินไร้โคมบรรโลมสง่า

ใครใครเห็นไม่เป็นที่เจริญตา เขาจะพากันเหย้าให้อับอาย”

(ขึ้นอยู่กับเหตุผลของนักเรียนและดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แบบประเมินการบันทึกความรู้ (แบบบันทึก 1)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	เนื้อหา			ภาษา			ความคิดเห็น			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

ลงชื่อผู้ประเมิน/...../.....

เกณฑ์การประเมิน

เนื้อหา :	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 1003
	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 802
	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 1001
ภาษา :	เรียบเรียงภาษาได้ดี ไม่สับสนวกวน เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง3
	เรียบเรียงภาษาได้ดี ไม่สับสนวกวน เขียนสะกดคำผิดเป็นบางส่วน2
	เรียบเรียงภาษาสับสนวกวน เขียนไม่ถูกหลักไวยากรณ์เป็นส่วนใหญ่1
ความคิดเห็น :	แสดงความคิดเห็นได้ชัดเจน มีเหตุผลประกอบ3
	แสดงความคิดเห็นได้ มีเหตุผลประกอบแต่ยังไม่ชัดเจน2
	ไม่แสดงความคิดเห็นให้ปรากฏ1

เกณฑ์การตัดสิน

8-9 คะแนน	=	3 (ดี)
5-7 คะแนน	=	2 (พอใช้)
3-4 คะแนน	=	1 (ปรับปรุง)

แบบทดสอบ ชุดที่ 1 ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ เป็นแบบ 4 ตัวเลือก มีจำนวน 10 ข้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง “ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ” เกี่ยวกับความหมายของศิลปะ รายละเอียดของศิลปะบริสุทธิ์และศิลปะประยุกต์และประวัติศาสตร์ศิลปะ

ให้นักเรียนเลือกกากบาทคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดไม่เกี่ยวกับความหมายของ “ศิลปะ”
 - ก. การแสดงออกทางความงาม
 - ข. การแสดงออกทางความเชื่อ
 - ค. การแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดอย่างสร้างสรรค์
 - ง. การแสดงออกทุกอย่าง
2. การแสดงออกของใครเกี่ยวข้องกับ “ศิลปะ”
 - ก. กษกร ฝึกทอผ้ามา 3 เดือนแล้ว (เตรียมยึดเป็นอาชีพเสริม)
 - ข. พิสุทธิ์ ฝึกยิงธนูมา 3 เดือนแล้ว (เตรียมลงแข่งกีฬาจังหวัด)
 - ค. ชุนอินทร์ ฝึกตีระนาดมา 3 เดือนแล้ว (เตรียมแสดงในรายการคุณพระช่วย)
 - ง. เกี่ยวข้องทุกข้อ
3. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
 - ก. คนตรีเป็นทัศนศิลป์อย่างหนึ่ง
 - ข. วิจิตรศิลป์ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ศิลปะบริสุทธิ์
 - ค. วิจิตรศิลป์ ต้องอาศัยจินตนาการขั้นสูงเท่านั้น
 - ง. วิจิตรศิลป์มุ่งเน้นเรื่องประโยชน์ใช้สอย
4. ศิลปะประยุกต์ หมายถึงข้อใด
 - ก. งานศิลปะที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ด้านประโยชน์ใช้สอย
 - ข. งานศิลปะที่เน้นทางด้านสุนทรียภาพเป็นหลัก
 - ค. งานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับที่พักอาศัยโดยเฉพาะ
 - ง. งานศิลปะที่อาศัยวัสดุจากธรรมชาติ

5. ข้อใดเรียงลำดับยุคต่างๆ ของศิลปะได้ถูกต้อง

ก. ยุคโรมัน	ยุคกรีก	ยุคเรอเนซองส์	ยุคอียิปต์
ข. ยุคกรีก	ยุคเรอเนซองส์	ยุคอียิปต์	ยุคโรมัน
ค. ยุคอียิปต์	ยุคกรีก	ยุคโรมัน	ยุคเรอเนซองส์
ง. ยุคอียิปต์	ยุคโรมัน	ยุคกรีก	ยุคเรอเนซองส์

6. “จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมส่วนมากเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม โดยเฉพาะพิธีฝังศพ” เป็นลักษณะเด่นของศิลปะยุคใด

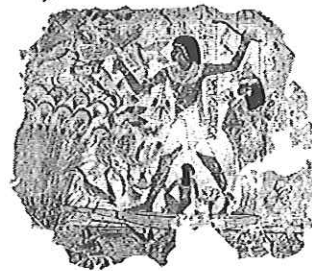
- ก. ยุคโบราณ
- ข. ยุคอียิปต์
- ค. ยุคกรีก
- ง. ยุคโรมัน

7. “เป็นภาพสัตว์ การล่าสัตว์ ภาพลวดลายเรขาคณิตที่ขูดขีดบนผนังถ้ำและเพิงผา” ซึ่งเกี่ยวข้องกับศิลปะยุคโบราณนั้น สันนิษฐานว่าน่าจะมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร

- ก. แสดงจำนวนสัตว์ที่ล่าได้ในแต่ละปี
- ข. แสดงวิถีชีวิตประจำวันและความสามารถในการล่าสัตว์
- ค. แสดงออกเกี่ยวกับความสามารถในเชิงศิลปะ
- ง. แสดงความสามารถในการสื่อสาร

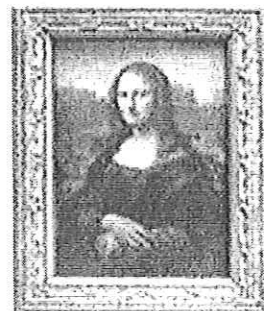
8. ภาพต่อไปนี้ เป็นลักษณะเด่นของศิลปะยุคใด

- ก. ยุคกรีก
- ข. ยุคโรมัน
- ค. ยุคอียิปต์
- ง. ยุคไบเซนไทน์

9. ภาพต่อไปนี้ เป็นผลงานของศิลปินคนใด

- ก. ลีโอนาร์โด ดา วินชี (LEONARDO DA VINCI)
- ข. โรแดง (RODIN)
- ค. ปิกัสโซ (PICASSO)
- ง. เกอเต (GOETHE)

10. ศิลปะสมัยใหม่ มีลักษณะเด่นที่ต่างจากศิลปะยุคอื่นๆ อย่างไร

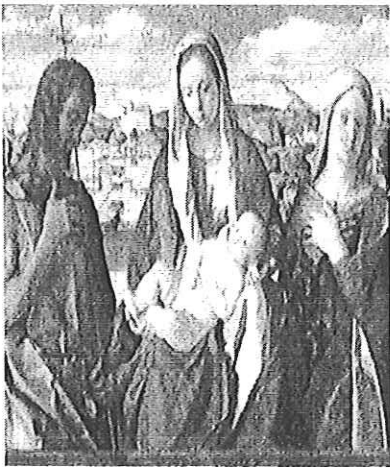
- ก. เน้นลักษณะเฉพาะของศิลปินแต่ละคน มีเทคนิควิธีการหลากหลาย ใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่และเครื่องจักรกลเข้ามาช่วยในการสร้างงาน
- ข. เน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก
- ค. เน้นที่การนำเสนอภาพสะท้อนหรือความเป็นไปของสังคม
- ง. เน้นการผสมผสานระหว่างศิลปะยุคต่างๆ ตามความเชื่อและความคิดของศิลปิน

เฉลยแบบทดสอบ ชุดที่ 1

1. ง	2. ง
3. ข	4. ก
5. ค	6. ข
7. ข	8. ค
9. ก	10. ก

ใบความรู้ที่ 1

ศิลปะ...คือ...อะไร

คำว่า ศิลปะ (Art) มาจากภาษาละติน แปลว่า ความชำนาญ หรือทักษะในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาของอิตาลี คำว่า “art” หมายถึง สมาคมช่าง (Craft guilds) และคำว่า “อาเต” (ARTE) หมายถึง ฝีมือช่าง ทักษะ และการประดิษฐ์ทางการช่าง

ในพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2530 ได้อธิบายว่า “ศิลปะ” เป็นภาษาสันสกฤต หมายถึง งานฝีมือทางการช่าง การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้น ได้อย่างงดงามน่าฟังน่าชมและเกิดอารมณ์สะเทือนใจ ในภาษาบาลี ศิลปะ หมายถึง ศิลปะสาขาหรือการช่าง

ศิลปะ เป็นกิจการที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ แสดงออกจากความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ จากมโนภาพที่ได้จากความจริง หรือจินตนาการที่คิดฝันขึ้นโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจในอุดมการณ์นั้น งานศิลปะที่มีคุณค่าจึงสร้างสรรค์ขึ้นจากการแก้ปัญหาที่ต้องใช้ปัญญาอันสูงส่ง จนมีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์เท่านั้นเป็นผู้มีสติปัญญาจนถึงขั้นที่สามารถแก้ปัญหาสร้างสรรค์งานศิลปะได้ ทั้งนี้เป็นเพราะมนุษย์สามารถปรับปรุงเพื่อแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้วัสดุ และเครื่องมือ การสร้างสรรค์ให้มีคุณค่าทางความงาม เช่น การก่อสร้างที่พักอาศัย การก่อสร้าง โบราณวัตถุและ โบราณสถาน การแสดงออกของมนุษย์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะจึง เกิดจากมูลเหตุที่ว่ามนุษย์ ได้รับรู้ในความงามของธรรมชาติที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปแบบลักษณะ พื้นผิว สี และสัดส่วน มนุษย์จะมีความชื่นชมในความงามที่ตนสร้างขึ้น จนเกิดความพอใจในและประทับใจ ในสิ่งที่ตนสร้างขึ้นมา เช่น จิตรกรจะแสดงความรู้สึกพอใจเมื่อสามารถเขียนภาพได้ดี จะชื่นชมต่อผลงานของตนที่สามารถทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกพอใจในผลงานของตนได้

ใบความรู้ที่ 1

นักปราชญ์ นักการศึกษาได้พยายามกำหนดความหมายหรือคำนิยามของศิลปะ ไว้ ดังนี้

- ☞ ศิลปะ คือ การเลียนแบบธรรมชาติ โดยการสร้างสรรค์
- ☞ ศิลปะ คือ การแสดงออกเกี่ยวกับความศรัทธาเชื่อถือในแต่ละยุคสมัย
- ☞ ศิลปะ คือ การถ่ายทอดความรู้สึกหรือการแสดงความรู้สึกที่เป็นธรรมชาติ โดยใช้สัดส่วน
รูปทรงความกลมกลืนองค์ประกอบเป็นส่วนช่วยด้านต่างๆ
- ☞ ศิลปะ คือ การแสดงออกทางความงาม
- ☞ ศิลปะ คือ ความชำนาญในการถ่ายทอดประสบการณ์และจินตนาการ ให้เป็นวัตถุที่มี
สุนทรียภาพ
- ☞ ศิลปะ เป็นภาษาชนิดหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดให้ความรู้สึกได้อย่างซาบซึ้ง

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า “ศิลปะ หมายถึง งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งจะต้องใช้ความพยายามด้วยมือและด้วยความคิด” น. ณ ปากน้ำ (ประยูร อุกุชาณะ) กล่าวว่า ธรรมชาติอันสวยงาม เช่น อาทิตยยามอัสดงคต หรือ สีสนันอันตระการตาของดาววัลย์กับมวลบุปผชาติ เหล่านี้เป็นวิสัยของธรรมชาติ มิใช่ศิลปะ แต่การที่มนุษย์กระทำการเลียนแบบธรรมชาติ หรือใช้ธรรมชาติเป็นสิ่งบันดาลใจสร้างงานเหล่านี้ขึ้นมา 5 อย่าง คือ การเขียนรูป (จิตรกรรม) การปั้น แกะสลัก (ประติมากรรม) การประพันธ์ (วรรณกรรม) การดนตรี (คีตกรรม) การสร้างอาคารต่าง ๆ (สถาปัตยกรรม) เหล่านี้จึงจะถือว่าเป็นศิลปะ

รวิชชานนท์ ตาไชสง กล่าวว่า ศิลปะดั้งเดิมมักหมายถึง งานช่างฝีมือหรือทักษะที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ และเกิดจากภูมิปัญญา ความศรัทธา ความพากเพียร มีความประณีตและวิจิตรบรรจง ส่วนศิลปะในความหมายปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มที่จะมุ่งไปสู่การใช้ความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการใช้ฝีมือ หรืออาจกล่าวได้ว่าความคิดอยู่เหนือรูปแบบ ซึ่งความคิดจะนำไปสู่จินตนาการ โดยอาจจะใช้สื่อและเทคนิควิธีการให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป ศิลปะ หมายถึง ผลงานที่มนุษย์ถ่ายทอดออกมาเป็นความงามในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยแบบจากธรรมชาติ เพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึกเพื่อที่จะปรับปรุงชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้มีความสวยงาม ดังนั้นผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นจึงกลายเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของมนุษย์สืบต่อกันมา โดยถือว่าเป็นผลงานที่มีความหมายในด้านประโยชน์และการสร้างสรรค์ ตามความต้องการสังคมแต่ละยุคสมัย

ใบความรู้ที่ 2

ประเภทของศิลปะ

1. **วิจิตรศิลป์ (Fine Art)** เป็นศิลปะที่ตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ อารมณ์ เพื่อความสุขทางใจ มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ แบ่งออกเป็น

1.1 **ทัศนศิลป์ (Visual Arts)** คือ งานที่มองเห็นความงามจากรูปลักษณะ รับสัมผัสทางตา ได้แก่ จิตรกรรม (paintings) ประติมากรรม (sculpture) ภาพพิมพ์ (graphic design) หัตถกรรม (crafts) และสถาปัตยกรรม (architecture)

1.2 **โสตศิลป์ (Aural Arts หรือ Audio Arts)** คือ งานศิลปะที่รับรู้ความงามได้จากการฟังและการอ่าน รับสัมผัสทางหู ได้แก่ ดนตรี วรรณกรรม

1.3 **โสตทัศนศิลป์ (Audio Visual Arts)** คือ ศิลปะเกี่ยวกับการแสดง มีการมองเห็นพร้อมกับได้ยินเสียง รับสัมผัสได้ทั้งตาและหู ได้แก่ นาฏกรรม ภาพยนตร์ โทรทัศน์

2. **ประยุกต์ศิลป์ (Applied Arts)** เป็นงานศิลปะที่ไม่ได้เน้นเฉพาะแต่ทางสุนทรียภาพเท่านั้น แต่ได้ประยุกต์ให้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทางด้านประโยชน์ใช้สอยด้วย แบ่งเป็น

2.1 **สถาปัตยกรรม (architecture)** คือ การออกแบบก่อสร้าง ซึ่งสนองความต้องการทางด้านที่พักอาศัย ประโยชน์ใช้สอยทั้งภายในและภายนอกเป็นการนำความรู้ทางด้านต่าง ๆ มากมายมาประกอบกัน สถาปัตยกรรมในกลุ่มประยุกต์ศิลป์นี้แตกต่างจากในกลุ่มวิจิตรศิลป์ เพราะสถาปัตยกรรมประยุกต์ศิลป์ จะนำเอาความเจริญทางด้านวิศวกรรม เทคโนโลยีเข้ามาผสม ทำให้เกิดความรวดเร็วในการผลิตในลักษณะ mass product ซึ่งเหมือนกันจำนวนมาก เช่น บ้านจัดสรร เป็นต้น ในส่วนสถาปัตยกรรมยังแบ่งออกเป็น

สถาปัตยกรรม (architecture) คือ การออกแบบอาคารชนิดต่าง ๆ เช่น อาคารที่พักอาศัย อาคารสาธารณะต่าง ๆ

ภูมิสถาปัตยกรรม (landscape architecture) คือ การนำเอานิเวศวิทยา (ecology) มาสู่การออกแบบสภาพแวดล้อม (environmental design) เป็นการนำเอาองค์ประกอบทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นมาผสมผสานให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ให้ตอบสนองต่อพฤติกรรมของมนุษย์ โดยสัมพันธ์กับตัวอาคารและสิ่งก่อสร้างทุกชนิด

ใบความรู้ที่ 2

ผังเมือง (city planning) คือ การจัดผังเมืองในทุก ๆ ด้าน เช่น ที่พักอาศัย คมนาคม การศึกษา อุตสาหกรรม ฯลฯ การวางผังเมืองไม่ใช่เฉพาะการจัดเมืองใหม่เท่านั้น แต่จะเป็นการวางแผนปรับปรุงเมืองเก่า แก้ปัญหาเดิม เพื่อยกสภาพความเป็นอยู่ของประชากรด้วย

2.2 ศิลปอุตสาหกรรม (industrial design) เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน สนองความต้องการในด้านความสวยงาม เป็นการคิดค้นกรรมวิธีที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ใช้สอย เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ รถยนต์ ของขวัญ ของชำร่วย เป็นต้น วิวัฒนาการชนิดนี้ขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีของเครื่องจักร รวมทั้งสัมพันธ์กับแนวโน้มทางด้านเศรษฐศาสตร์ด้วย

2.3 มัณฑนศิลป์ (decorative art) คือศิลปะที่เกี่ยวกับการตกแต่ง หรือเรียกว่า "ศิลปะการตกแต่ง" ซึ่งเน้นไปทางการตกแต่งบ้าน หรือห้องต่าง ๆ เช่น ห้องนอน ห้องรับแขก และห้องอื่น ๆ ภายในบ้าน

2.4 ศิลปหัตถกรรม (art crafts) คือ ศิลปะที่ทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ งานที่ทำจึงต่างกันตามความพอใจของผู้ทำ เช่น การทำโต๊ะ เก้าอี้ หรือปั้นหม้อ โอ่ง ไห ออกมาเหมือน ๆ กัน โดยไม่ใช้เครื่องจักรทำงาน แต่อาจใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยบ้าง

ศิลปะบริสุทธิ์ หรือ วิจิตรศิลป์ หมายถึง งานศิลปะที่สนองความต้องการของอารมณ์และจิตใจเป็นสำคัญ โดยถือเอาความรู้สึกนั้นเป็นคุณค่า โดยเฉพาะคุณค่าทางความงาม จึงเรียกอีกความหมายหนึ่งว่า "ประณีตศิลป์"

ศิลปะประยุกต์ หรือ ประยุกต์ศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการความสะดวกสบายทั้งทางกายและทางจิตใจของคนเรา มีคุณค่าทางประโยชน์ใช้สอย

ใบความรู้ที่ 3

ประวัติศาสตร์ศิลปะ

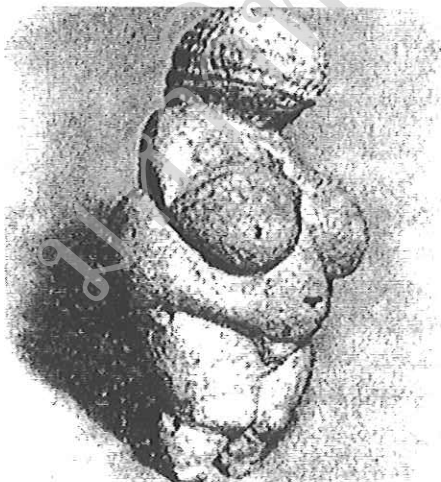
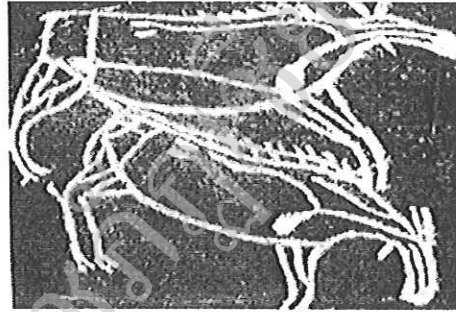
History of Art

ศิลปะยุคโบราณ	Pre - history
ศิลปะยุคอียิปต์	Egypt
ศิลปะยุคกรีก	Greece
ศิลปะยุคโรมัน	Roman
ศิลปะยุคไบเซนไทน์	Byzantine
ศิลปะยุคเรอเนซองส์	Renaissance
ศิลปะสมัยใหม่	New

ใบความรู้ที่ 3

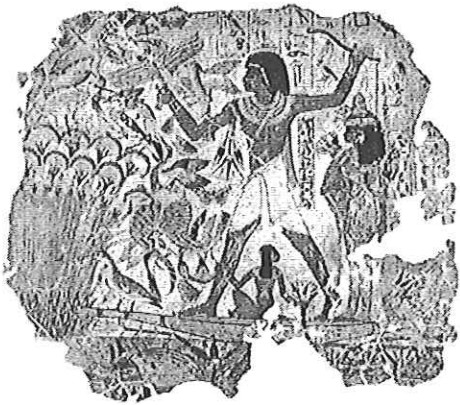
ศิลปะยุคโบราณ

งานศิลปะได้เริ่มมีการสร้างกันมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ ยุคหินเก่าตอนปลาย ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 30,000 - 10,000 ปีมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วง 15,000 - 10,000 มานี้ มนุษย์ได้เขียนภาพสี และขีดขีดบนผนังถ้ำและเพิงผา เป็นภาพสัตว์ การล่าสัตว์และภาพลวดลายเรขาคณิต โดยมีจุดหมายเพื่อแสดงออกเกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวัน และแสดงความสามารถในการล่าสัตว์ ภาพเหล่านี้ มักระบายด้วยถ่านไม้ และสีที่ผสมกับไขมันสัตว์ พบได้ทั่วไปในประเทศฝรั่งเศส และภาคเหนือของสเปน ที่มีชื่อเสียงมาก ได้แก่ ถ้ำลาสโกซ์ใน ฝรั่งเศส ถ้ำอัลตามิราในสเปน งานศิลปะในยุคเก่าไมโซมีเพียงแต่การเขียนภาพเท่านั้น ยังมีการปั้นรูปด้วยดินเหนียวหรือแกะสลักบนกระดูก เขาสัตว์ และงาช้าง ด้วยเรื่องราวที่นิยมทำกัน ได้แก่ เรื่อง การล่าสัตว์ หรือรูปคน เป็นรูปสตรี ซึ่งอาจหมายถึง การให้กำเนิดเป็นการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ให้กับชนเผ่า

ใบความรู้ที่ 3

ศิลปะยุคอียิปต์ (2650 ปีก่อน พ.ศ. - พ.ศ. 510)

ชาวอียิปต์มีศาสนาและพิธีกรรมอันซับซ้อน แทรกซึมอยู่เป็นวัฒนธรรมอยู่ในสังคมเป็นเวลานานมีการนับถือเทพเจ้าที่มีลักษณะอันหลากหลาย ดังนั้น งานจิตรกรรม ประติมากรรม และ สถาปัตยกรรม ส่วนมากจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา พิธีกรรม โดยเฉพาะพิธีฝังศพ ซึ่งมีความเชื่อ ว่าเมื่อตายแล้วจะยังมีชีวิตอยู่ในโลกใหม่ได้อีก จึงมีการรักษาศพไว้อย่างดีและนำสิ่งของเครื่องใช้ที่มีค่าของผู้ตายบรรจุตามลงไปด้วย

ลักษณะงานจิตรกรรมของอียิปต์

เป็นภาพที่เขียนไว้บนฝาผนังสุสานและวิหารต่าง ๆ สีที่ใช้ เขียนภาพทำจากวัสดุทางธรรมชาติ ได้แก่ เหม่าไฟ สารประกอบทองแดง หรือสีจากดิน แล้วนำมาผสมกับน้ำและยางไม้ ลักษณะของงานจิตรกรรมเป็นงานที่เน้นให้เห็นรูปร่างแบน ๆ มีเส้นรอบนอกที่คมชัด จัดท่าทางของคนแสดงอิริยาบถต่าง ๆ ในรูปสัญลักษณ์มากกว่าแสดง

ความเหมือนจริงตามธรรมชาติ มักเขียนอักษรภาพลงในช่องว่างระหว่างรูปด้วยและเน้นสัดส่วนของสิ่งสำคัญ ในภาพให้ใหญ่โตกว่าส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น ภาพของกษัตริย์หรือฟาโรห์ จะมีขนาดใหญ่กว่า มเหสี และคนทั้งหลาย นิยมระบายสีสดใส บนพื้นหลังสีขาว ลักษณะงานประติมากรรมของอียิปต์ จะมีลักษณะเด่นกว่างานจิตรกรรม มีตั้งแต่รูปแกะสลัก ขนาดมหึมาไปจนถึงผลงาน อันประณีตบอบบางของพวกเขาช่างทอง ชาวอียิปต์นิยมสร้างรูปสลัก ประติมากรรมจากหินชนิดต่าง ๆ เช่น หินแกรนิต หินดิโอไรต์ และหินบะซอลท์ หรือบางทีก็ เป็นหินอะลาบาสเตอร์ ซึ่งเป็นหินเนื้ออ่อนสีขาว ถ้าเป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ก็มักเป็นหินทราย นอกจากนี้ยังมีทำจากหินปูน และไม้ซึ่งมักจะพอกด้วยปูนและระบายสีด้วย งานประติมากรรมกรรมขนาดเล็ก มักจะทำจากวัสดุมีค่า เช่น ทองคำ เงิน อิเลคตรัม หินลาปีสลาซูลี เซรามิก ฯลฯ

ใบความรู้ที่ 3

ประติมากรรมของอียิปต์มีทั้งแบบนูนต่ำ และแบบลอยตัว แบบนูนต่ำมักจะแกะสลัก ลวดลายภาพ บนผนัง บนเสาวิหาร และประกอบรูปลอยตัว ประติมากรรมแบบลอยตัวมักทำเป็นรูป เทพเจ้า หรือรูปฟาโรห์ ที่มีลักษณะคล้ายกับเทพเจ้า นอกจากนี้ยังทำเป็นรูปข้าทาสบริวาร สัตว์เลี้ยง และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อใช้ประกอบในพิธีศพอีกด้วย

ลักษณะสถาปัตยกรรมอียิปต์ใช้ระบบ โครงสร้างเป็นเสาและคาน แสดงรูปทรงที่เรียบง่ายและแข็งทื่อ ขนาดช่องว่างภายในมีเล็กน้อย และต่อเนื่องกันโดยตลอด สถาปัตยกรรมสำคัญของ ชาวอียิปต์ ได้แก่ สุสานที่ฝั่งศพ ซึ่งมีตั้งแต่ของประชาชนธรรมดาไปจนถึงกษัตริย์ ซึ่งจะมีความ วิจิตรพิสดาร ใหญ่โตไปตามฐานะ และอำนาจ ลักษณะของการสร้างสุสานที่เป็นสถาปัตยกรรม สำคัญแห่งยุคก็คือ พีระมิด พีระมิดในยุคแรกเป็นแบบขั้นบันได หรือเรียกว่า มัสตาบา ต่อมา มีการ พัฒนารูปแบบวิธีการก่อสร้างจนเป็นรูปพีระมิดที่เห็นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการสร้างวิหาร เทพเจ้าเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมของนักบวช และวิหารพิธีศพ เพื่อใช้ประกอบพิธีศพ ในสมัย อาณาจักรใหม่ (1020 ปีก่อน พ.ศ. - พ.ศ.510) วิหารเหล่านี้มีขนาดใหญ่โต และสวยงาม ทำจากอิฐ และหิน ซึ่งนำรูปแบบวิหารมาจากสมัยอาณาจักรกลางที่เจาะเข้าไปในหน้าผา บริเวณหุบผากษัตริย์ และ หุบผาราซินี ซึ่งเป็นบริเวณที่มีสุสานกษัตริย์และราชินีฝังอยู่เป็นจำนวนมาก

ใบความรู้ที่ 3

ศิลปะยุคกรีก (500 ปีก่อน พ.ศ. - พ.ศ.440)

ชาวกรีกมีความเชื่อว่า “มนุษย์เป็นมาตรวัดสรรพสิ่ง” ซึ่งความเชื่อนี้เป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของชาวกรีก เทพเจ้าของชาวกรีกจะมีรูปร่างอย่างมนุษย์ และไม่มีความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตหลังความตายเหมือนชาวอียิปต์ ดังนั้น จึงไม่มีสุสานหรือพีธี ฝังศพที่ซับซ้อนวิจิตรเหมือนกับชาวอียิปต์

จิตรกรรมของกรีกที่รู้จักกันดีก็มีแต่ภาพวาดระบายสีตกแต่งผิวแจกันเท่านั้นที่ชาวกรีกนิยมทำมาจนถึงพุทธศตวรรษที่ 1 เป็นภาพที่มีรูปร่างที่ถูกตัดทอนรูปจนใกล้เคียงกับรูปเรขาคณิต มีความเรียบง่ายและคมชัด สีที่ใช้ได้แก่ สีดิน คือเอาสีค้ำอมน้ำตาลผสมบางๆ ระบายสีเป็นภาพบนพื้นผิวแจกันที่เป็นดินสีน้ำตาลแดง แต่บางทีก็มีสีขาว และสีอื่นๆ ร่วมด้วย เทคนิคการใช้รูปร่างสีค้ำอมระบายพื้นหลัง เป็นสีแดงนี้ เรียกว่า “จิตรกรรมแบบรูปตัวดำ” และทำกันเรื่อยมาจนถึงสมัยพุทธศตวรรษที่ 1 มีรูปแบบใหม่ขึ้นมา คือ “จิตรกรรมแบบรูปตัวแดง” โดยใช้สีค้ำอมน้ำตาลเป็นพื้นหลัง ภาพตัวรูปเป็นสีส้มแดง หรือสีน้ำตาลไม้ ตามสีดินของพื้นแจกัน

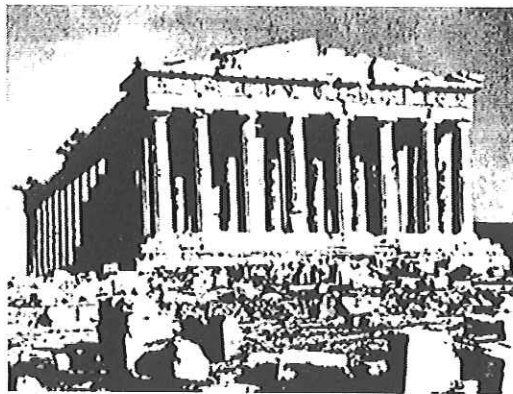
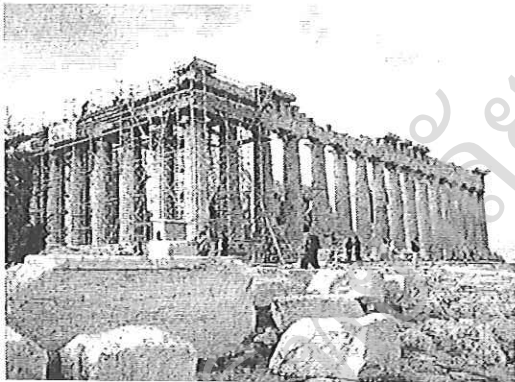

ประติมากรรมของกรีก ส่วนมากเป็นเรื่องศาสนา ซึ่งสร้างถวายเทพเจ้าต่าง ๆ วัสดุที่นิยมใช้สร้างงาน ได้แก่ ทองแดง และดินเผา ในสมัยต่อมานิยมสร้างจาก สำริด และหินอ่อน เพิ่มขึ้น ในสมัยแรกๆ รูปทรงยังมีลักษณะคล้ายรูปเรขาคณิตอยู่ ต่อมาเริ่มมีลักษณะคล้ายกับมนุษย์มากขึ้น เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้า รูปนักกีฬา รูปวีรบุรุษ รูปสัตว์ต่างๆ ในยุคหลังๆ รูปทรงจะมีความเป็นมนุษย์มากขึ้น แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวที่สง่างาม มีการขจัดผิวหินให้เรียบดูคล้ายผิวมนุษย์ มีลิลิตที่เป็นไปตามธรรมชาติมากขึ้น ทำให้ประติมากรรมกรีกจัดเป็นยุคคลาสสิก ที่ให้ความรู้สึกในความงามที่เป็นความจริงตามธรรมชาตินั่นเอง

ใบความรู้ที่ 3

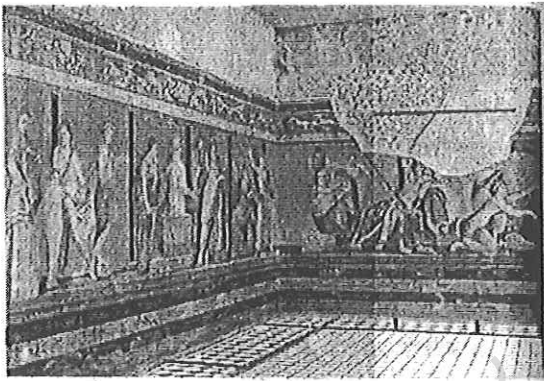
สถาปัตยกรรมกรีกใช้ระบบโครงสร้างแบบเสาและคาน เช่นเดียวกับอียิปต์ มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า จากฐานอาคารซึ่งยกเป็นชั้น ๆ ก็จะเป็นฝาผนัง โดยปราศจากหน้าต่าง ซึ่งจะกันเป็นห้องต่าง ๆ 1 - 3 ห้อง ปกติสถาปนิกจะสร้างเสารายล้อมรอบอาคารหรือสนามด้วย มีการสลัปช่วงเสากัน อย่างมีจังหวะ ระหว่างเสากับช่องว่างระหว่างเสา ทำให้พื้นภายนอกกรอบ ๆ วิหาร มีความสว่าง และมีรูปทรงเปิดมากกว่าสถาปัตยกรรมอียิปต์ และมีขนาดเหมาะสม ไม่ใหญ่โตจนเกินไป มีรูปทรงเรียบง่าย

ชาวกรีกนิยมสร้างอาคารโดยมี การตกแต่งประดับประดาด้วยการแกะสลักลวดลายประกอบ บางทีก็แกะสลักรูปคนประกอบไปด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้สีระบายตกแต่งโดยสีน้ำเงิน ได้รับความนิยม ใช้ระบายจากหลังรูปลวดลายที่หน้าจั่ว และสีแดงใช้ระบายจากหลังสำหรับประติมากรรมที่หัวเสาและลายคิ้วคาน

ใบความรู้ที่ 3

ศิลปะยุคโรมัน (พ.ศ.340 - พ.ศ.870)

จิตรกรรมของโรมัน อาศัยจากการค้นคว้า ข้อมูลจากเมืองปอมเปอี สตาบิเอ และ เฮอร์ คิวเลนุม ซึ่งถูกถล่มทับด้วยลาวาจากภูเขาไฟวิสุ เวียส เมื่อ พ.ศ. 622 และถูก ขุดค้นพบในสมัย ปัจจุบัน จิตรกรรมฝาผนังประกอบด้วยแผงรูป สี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งมักเลียนแบบหินอ่อนเป็นภาพ ทิวทัศน์ ภาพคน และภาพเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม มีการใช้แสงเงา และกายวิภาคของมนุษย์

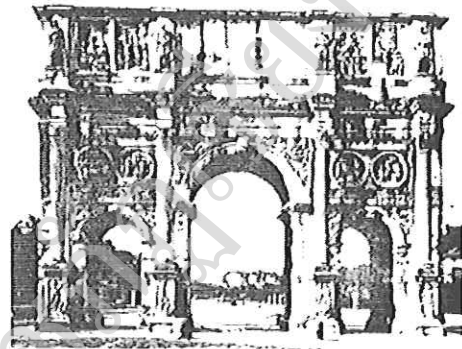
ชัดเจน เขียนด้วยสีฝุ่นผสมกับกาวน้ำปูน และสีจี้ผึ้งร้อน นอกจากการวาดภาพ ยังมีภาพประดับด้วย เศษหินสี (Mosaic) ซึ่งใช้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งบนพื้นและผนังอาคาร

ประติมากรรมของโรมันรับอิทธิพลมาจากชาวอิทรัสกันและกรีกแสดงถึงลักษณะที่ ถูกต้องทางกายภาพ เป็นแบบอุดมคติที่เรียบง่าย แต่ดูเข้มแข็งมาก ประติมากรรมอีกชนิดหนึ่งที่เป็น ที่นิยม คือ ประติมากรรมรูปนูนเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดของเรื่องราว เหตุการณ์ ถูกต้องชัดเจน ประติมากรรม โรมันในยุคหลัง ๆ เริ่มเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา มาก เป็นพิเศษ วัสดุที่ใช้สร้างประติมากรรมของโรมันมักสร้างขึ้นจาก จี๊ผึ้ง ดินเผา หิน และสำริด

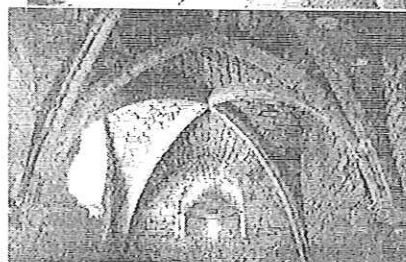
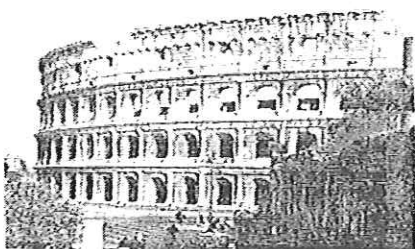
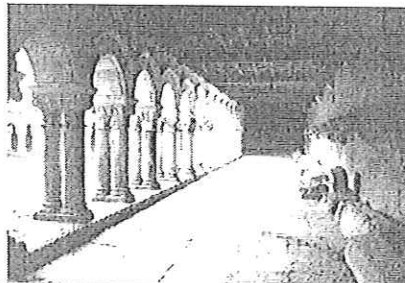
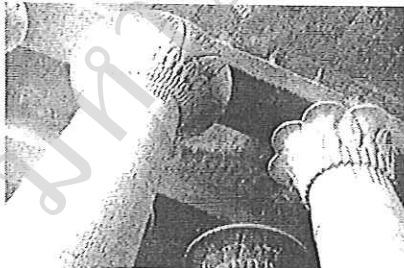
ใบความรู้ที่ 3

สถาปัตยกรรมโรมัน ได้แก่ อาคารต่าง ๆ ส่วนมากเป็นรูปทรงพื้นฐาน วัสดุที่ใช้ สร้างอาคาร ได้แก่ ไม้ อิฐ ดินเผา หิน ปูน และคอนกรีต ซึ่งชาวโรมันเป็นชาติแรกที่ใช้คอนกรีตอย่างกว้างขวาง และพัฒนารูปแบบออกจากระบบเสาและคาน ไปสู่ระบบโครงสร้างวงโค้ง หลังคาทรงโค้ง หลังคาทรงกลม และหลังคาทรงโค้งกากบาท มีการนำสถาปัตยกรรมที่สำคัญของกรีกมาเปลี่ยนแปลงและ ปรับปรุงให้วิจิตรบรรจงขึ้น

ชาวกรีกใช้เสาเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้าง แต่ชาวโรมันมักจะเพิ่มการตกแต่งลงไป โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ทางโครงสร้างเท่าไรนัก ถ้าเสาของกรีกจะเป็นท่อน ๆ นำมาวางซ้อนต่อกันขึ้นไป แต่เสาของโรมัน จะเป็นเสาท่อนเดี่ยวตลอด รูปแบบอนุสาวรีย์ที่พบมากของโรมันคือ ประตูดุชชี่ เป็นสิ่งก่อสร้างตั้งอิสระประดับตกแต่งด้วยคำจารึก และรูปนูนบรรยายเหตุการณ์ ที่เป็นอนุสรณ์

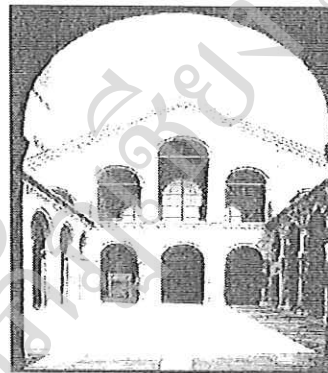
สถาปัตยกรรมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของโรมัน คือสะพานส่งน้ำ ซึ่งใช้เป็นทางส่งน้ำจากภูเขา มาสู่เมืองต่าง ๆ ของชาวโรมันเป็นสิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางวิศวกรรมของโรมันอย่างเห็นได้ชัดสถาปัตยกรรมโรมัน ในช่วง พ.ศ. 600 - 873 ได้สะท้อนให้เห็นความมั่งคั่งและอำนาจของจักรวรรดิโรมัน อาคารสถาปัตยกรรมมีขนาดกว้างใหญ่ และมีการตกแต่งอย่างฟุ่มเฟือย มีการควบคุมทำเลที่ตั้ง การจัดภูมิทัศน์อย่างพิถีพิถัน มีการสร้างลานชุมนุมชาวเมือง โรงมหรสพหรือสนามกีฬา โรงอาบน้ำสาธารณะ และอาคารที่พักอาศัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ภายในอาคารมักประดับด้วยหินอ่อน หินสี และประติมากรรมแกะสลักตกแต่งอย่างสวยงาม

ใบความรู้ที่ 3

ศิลปะคริสเตียนยุคแรก (พ.ศ. 640 - 1040) และศิลปะยุคไบเซนไทน์ (พ.ศ. 1040 - 1996)

ศิลปะคริสเตียนในยุคแรกได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะโรมัน อาคารในสมัยแรกจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับผู้ถูกฆ่า เรื่องศาสนา วิหาร พิธีเจิมน้ำมันต์ ผนังภายนอกอาคารจะถูกปล่อยไว้เรียบ ๆ ทึบ ๆ ผนังภายในอาคารจะประดับด้วยเศษหินสีแวววาว ส่วนต่างๆ ของอาคาร เช่น เสารายแบบโรมัน เสาก่ออิฐ หลังคาทรงโค้ง หรือทรงกลม

จิตรกรรมมีทำบนฝาผนังและแผงไม้ ตลอดจนทำเป็นภาพประกอบเรื่องในหนังสือ เขียนด้วยสีฝุ่น สีซีฟุ้งร้อน และสีปูนเปียกอย่างแห้ง แสดงรูปคนกำลัง สวดมนต์ และภาพปาฏิหาริย์ตอนสำคัญของพระผู้เป็นเจ้าที่นำมาจากพระคัมภีร์เก่าและใหม่

งานประติมากรรมในยุคคริสเตียนถูกลดความสำคัญ เนื่องจากบทบัญญัติในพระคัมภีร์เกี่ยวกับรูปเคารพบูชา ประติมากรรมมักจำกัดอยู่กับงานขนาดเล็ก ได้แก่ งานแกะสลักรูปคนบนโลงศพ ถ้วย และ งาน โลหะ งานแกะสลักงาช้าง โคมศรรจจุชาติศักดิ์สิทธิ์

คำว่า “ไบเซนไทน์” เรียกตามชื่อ จักรวรรดิไบเซนไทน์ ที่มีกรุงคอนสแตนติโนเปิลเป็นเมืองหลวง (ปัจจุบันคือกรุงอิสตันบูลเมืองหลวงของประเทศตุรกี) ลักษณะศิลปะไบเซนไทน์มีลักษณะคาบเกี่ยวกับศิลปะคริสเตียนอยู่มาก และยังมีสืบเนื่องกันต่อมาเป็นเวลาอีกยาวนาน โดยมีลักษณะศิลปะแบบตะวันออกมา ผสมผสานอยู่ด้วย

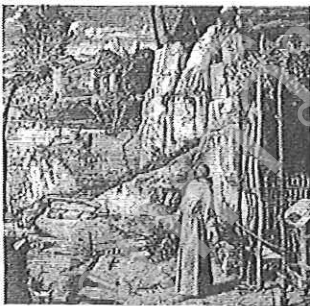
ใบความรู้ที่ 3

ศิลปะยุคเรอเนซองส์ (พ.ศ.1940 - 2140)

คำว่า “เรอเนซองส์” หมายถึง การเกิดใหม่ ซึ่งเป็นการระลึกถึงศิลปะกรีกและโรมันในอดีต ซึ่งเคยรุ่งเรืองให้กลับมาอีก ศิลปะเรอเนซองส์ ไม่ใช่การลอกเลียนแบบจากอดีต แต่เป็นยุคสมัยแห่งการเน้นความสำคัญของลักษณะเฉพาะบุคคล มีความสนใจลักษณะภายนอกของมนุษย์และธรรมชาติ เป็นแบบที่มีเหตุผลทางศีลธรรม ก่อให้เกิดความกระตือรือร้น ในการค้นหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการแขนงต่างๆ ซึ่งอาจ เรียกได้ว่าเป็น “ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ” โดยมีรากฐานมาจากประเทศ อิตาลี และแผ่ขยายไปยังดินแดนต่าง ๆ ในยุโรป

ผลงานของศิลปินที่มีทั้ง จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม

ศิลปินหลายคน เป็นที่รู้จักทั่วโลกตลอดกาล เช่น ลีโอนาร์โด ดา วินชี มิเกลันเจโล ราฟาเอล สถานภาพทางสังคมของศิลปินเป็นที่ ขอมรับกันอย่างสูงในวงสังคม เกิดสำนักทางศิลปะเพื่อฝึกฝนช่างฝีมือ และเกิดศิลปินระดับอัจฉริยะขึ้นมาอย่างมากมาย และในยุคเรอเนซองส์ นี้เองที่มีการพัฒนาการพิมพ์ขึ้นในประเทศเยอรมนี ราวพุทธศตวรรษที่ 20 ทำให้ศิลปะการพิมพ์ได้เริ่มมีการสร้างสรรค์ขึ้นอย่างจริงจัง นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

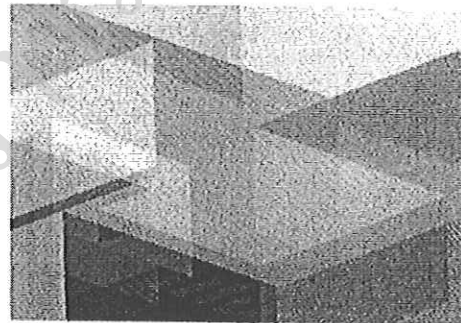

ใบความรู้ที่ 3

ศิลปะสมัยใหม่

ศิลปะสมัยใหม่ ตั้งแต่ กลาง พ.ศ.2300 เป็นต้นมาเป็นงานที่มีลักษณะเป็นสากล

และเป็นแบบอย่างของแต่ละคน ซึ่งเป็นแบบที่มีความแตกต่างกันจนยากที่จะกล่าวอย่างผิวเผิน ได้วัสดุและเทคนิคใหม่ ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งผลผลิตของเครื่องจักรกลได้สะท้อนไปสู่งานศิลปะทำให้รูปแบบของศิลปะมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันความรู้ทางด้านจิตวิทยาและวิชาฟิสิกส์ได้มีอิทธิพลต่อความคิดของศิลปินที่มีต่อมนุษย์ และ โลกอย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ต่างๆ เหล่านี้ไม่สามารถที่จะอธิบายให้เข้าใจอย่างง่าย ๆ ได้ แม้ว่าแนวโน้มศิลปะหลายๆ แบบในสมัยพุทธศตวรรษที่ 25

จะได้พยายามลดคุณค่าแบบอย่างศิลปะส่วนตนไปบ้าง แต่แนวโน้มที่แพร่หลายไปนี้ก็นำหนักที่ความคิดริเริ่มเป็นสำคัญ สรุปแล้วงานศิลปะสมัยใหม่ เป็นรูปแบบเฉพาะของศิลปินแต่ละคน เน้นความ เป็นตัวของตัวเองของศิลปินแต่ละกลุ่มซึ่งมีมากมาย หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็มีแนวคิดเทคนิค วิธีการที่แตกต่างกันออกไปอย่างหลากหลาย บ้างก็สะท้อนสภาพสังคม บ้างก็แสดงมุมมองบางอย่างที่แตกต่างออกไป บ้างก็แสดงภาวะทางจิตของศิลปิน และ กลุ่มชน บ้างก็แสดงความประทับใจในความงามตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการนำเอาวัสดุอุปกรณ์แบบใหม่ๆ รวมถึงเครื่องจักรกลเข้ามาใช้ในการสร้าง สรรคงานมากขึ้น การบริโภค หรือการสนับสนุนงานศิลปะ ไม่จำกัดอยู่ที่ชนชั้นสูง ชุนนาง หรือผู้ร่ำรวยเท่านั้น แต่ยังตอบสนองต่อประชาชนทั่วไปอีกด้วย ไม่เพียงแต่รูปแบบที่หลากหลายทางศิลปะเท่านั้นที่เกิดขึ้นรูปแบบศิลปะสมัยดั้งเดิมก็ยังได้รับ ความนิยม และสืบทอดต่อกันมาจนถึงสมัยปัจจุบันด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบหลักสูตร “ประติมากรรมกระดาษ”

สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4

แผนที่ 2 เรื่อง “องค์ประกอบของศิลปะ”

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ ศิลปะประกอบด้วย จุด เส้น สี รูปร่างและรูปทรง ลักษณะผิว ลวดลาย และช่องว่าง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ระบุองค์ประกอบของศิลปะได้
2. วิเคราะห์องค์ประกอบของศิลปะได้
3. มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. ทำแบบทดสอบถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา

องค์ประกอบของศิลปะ

(รายละเอียดในใบความรู้ที่ 4 เรื่อง องค์ประกอบของศิลปะ)

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่อ

ลำดับ	รายการกิจกรรม / เวลา (โดยประมาณ)	สื่อ
1	ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับเรื่องศิลปะขั้นพื้นฐานและประวัติศาสตร์ศิลปะตามที่นักเรียนได้จากคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Power point ในชั่วโมงที่แล้วเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจในเบื้องต้น / 5 นาที	1. Power point ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
2	นักเรียนรับใบกิจกรรมที่ 2	1. ใบกิจกรรมที่ 2

ลำดับ	รายการกิจกรรม / เวลา (โดยประมาณ)	สื่อ
3	<p>จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถทางวิชาการต่างกัน คือ นักเรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 2 คน วิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มทำดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดลำดับนักเรียนจากเก่งที่สุดไปหาอ่อนโดยยึดตามคะแนนจากการสอบ Pretest 2. จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม 5 กลุ่ม โดยกำหนดชื่อกลุ่ม A-E จัดนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุด อยู่กลุ่ม A คนที่มีคะแนนรองลงไปอยู่กลุ่ม B C D E ตามลำดับ จากนั้นเริ่มใหม่ให้คนที่มีคะแนนลำดับที่ 6-10 อยู่กลุ่ม E D C B A ตามลำดับ เรียงลำดับสลับกันไปเรื่อยๆจนถึงนักเรียนคนสุดท้าย เมื่อได้กลุ่มแล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ / 5 นาที 	1. รายการคะแนนจากการทดสอบ Pretest
4	<p>นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเรื่ององค์ประกอบศิลปะ โดยใช้รูปภาพประกอบ ครูชี้ให้นักเรียนเห็นว่างานศิลปะแต่ละชิ้นงานนั้นประกอบด้วย จุด เส้น สี รูปร่างและรูปทรง ลักษณะผิว ลวดลาย และช่องว่าง แล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดจากใบความรู้ที่ 4 จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มเลือกรูปภาพ ซึ่งจะได้กลุ่มละ 1 ภาพ เมื่อได้รูปภาพใดแล้วให้สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมกันวิเคราะห์ภาพว่ามีองค์ประกอบอะไรอยู่ในส่วนใดของภาพ / 25 นาที</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. รูปภาพสำหรับครู 1 รูป 2. รูปภาพสำหรับนักเรียนกลุ่มละ 1 รูป รวม 5 รูป 3. ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง องค์ประกอบศิลปะ
5	<p>ตัวแทนออกมาอธิบายเรื่ององค์ประกอบศิลปะ โดยใช้รูปภาพที่กลุ่มของตนวิเคราะห์มาประกอบการอธิบาย / 10 นาที ครูช่วยอธิบายเพิ่มเติม</p>	1. รูปภาพ (ตามลำดับ 3)
6	<p>นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนสรุปความรู้ที่ได้ศึกษามาในชั่วโมงนี้ลงในแบบบันทึกที่ 2 / 5 นาที</p>	แบบบันทึกที่ 2

ลำดับ	รายการกิจกรรม / เวลา (โดยประมาณ)	สื่อ
7	นักเรียนทำแบบทดสอบ 10 ข้อ / 5 นาที	แบบทดสอบ ชุดที่ 2

แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

1. www.thaigraph.com/index_color/index_color.htm
2. www.e-learning.sg.or.th
3. www.prc.ac.th/newart/webart/index01.html

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการ

1. สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้
2. ตรวจสอบผลจากการทำแบบทดสอบ

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน
2. แบบทดสอบ ชุดที่ 2

ใบกิจกรรมที่ 2

(ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบของศิลปะ)

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของศิลปะและบันทึกความรู้ รวมทั้งวิเคราะห์องค์ประกอบของศิลปะได้ และเพื่อฝึกความรับผิดชอบ ความมีส่วนร่วมของนักเรียน

กิจกรรม

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. เข้ากลุ่มตามที่กำหนด กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
2. ทบทวน อภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศิลปะ
3. ศึกษาใบความรู้ที่ 4 เรื่ององค์ประกอบของศิลปะ
4. วิเคราะห์และอภิปรายเรื่ององค์ประกอบของศิลปะจากภาพที่กำหนด
5. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์เรื่ององค์ประกอบของศิลปะ
6. กลุ่มช่วยกันบันทึกผลจากการศึกษาเรื่ององค์ประกอบของศิลปะ ในแบบบันทึกที่ 2
7. ทำแบบทดสอบ 10 ข้อ

แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน(มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	รับผิดชอบ			มีส่วนร่วม			รวม
		3	2	1	3	2	1	
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10.								

ลงชื่อผู้ประเมิน/...../.....

เกณฑ์การประเมิน

รับผิดชอบ : เข้าเรียนตรงเวลา ไม่เล่นระหว่างเรียนหรือละทิ้งงานระหว่างทำงาน

เรียนหรือทำงานด้วยความมุ่งมั่น3

ขาดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง2

ขาดพฤติกรรมที่ระบุ 2 พฤติกรรมขึ้นไป1

มีส่วนร่วม : ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมวางแผนและปฏิบัติตามแผน

ร่วมพัฒนางานด้วยความเต็มใจ3

ขาดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง2

ขาดพฤติกรรมที่ระบุ 2 พฤติกรรมขึ้นไป1

เกณฑ์การตัดสิน

5-6 คะแนน = 3 (ดี)

3-4 คะแนน = 2 (พอใช้)

1-2 คะแนน = 1 (ปรับปรุง)

ชื่อ-สกุล.....

แบบบันทึกที่ 2

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและบันทึกความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบศิลปะ

กิจกรรม

นักเรียนสรุปผลการศึกษาเรื่ององค์ประกอบศิลปะในประเด็นต่อไปนี้

1. “ศิลปะ”มีองค์ประกอบหลักๆ คือ.....
.....
.....
2. “รูปทรง” กับ “รูปร่าง” มีความแตกต่างกันอย่างไร
.....
.....
.....
3. สีชั้นที่ 1 หรือแม่สี มีสีอะไรบ้าง
.....
.....
4. สีชั้นที่ 2 แต่ละสีเกิดจากการผสมของแม่สีใด
.....
.....
5. นักเรียนชอบเส้นลักษณะใดมากที่สุด เพราะเหตุใดและให้วาดเส้นที่ชอบประกอบด้วย
.....
.....

แนวคำตอบตามแบบบันทึกที่ 2

1. “ศิลปะ”มีองค์ประกอบหลักๆ คือ จุด เส้น สี รูปทรงและรูปร่าง ลักษณะผิว ลวดลาย และช่องว่าง
2. “รูปทรง” กับ “รูปร่าง” มีความแตกต่างกันอย่างไร
รูปทรง ประกอบด้วยด้าน 3 ด้าน คือ ด้านกว้าง ด้านยาว และด้านหนา เป็นรูป 3 มิติ
รูปร่าง ประกอบด้วยด้าน 2 ด้าน คือ ด้านกว้าง และด้านยาว เป็นรูป 2 มิติ เพราะไม่มี ส่วนลึกหรือส่วนหนา
3. สีขั้นที่ 1 หรือแม่สี มีสีอะไรบ้าง
 สีขั้นที่ 1 หรือ แม่สี มี 3 สี คือ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน
4. สีขั้นที่ 2 แต่ละสีเกิดจากการผสมของแม่สีใด
 ตามวงล้อสี สีขั้นที่ 2 มี 3 สี คือ
 สีส้ม เกิดจาก สีแดง + สีเหลือง
 สีเขียว เกิดจาก สีเหลือง + สีน้ำเงิน
 สีม่วง เกิดจาก สีน้ำเงิน + สีแดง
5. นักเรียนชอบเส้นลักษณะใดมากที่สุด เพราะเหตุใดและให้วาดเส้นที่ชอบประกอบด้วย (แล้วแต่เหตุผลของนักเรียนและดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แบบประเมินการบันทึกความรู้ (แบบบันทึกที่ 2)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	เนื้อหา			ภาษา			ความคิดเห็น			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

ลงชื่อ ผู้ประเมิน/...../.....

เกณฑ์การประเมิน

เนื้อหา :	เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 1003
	เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 802
	เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 1001
ภาษา :	เรียบเรียงภาษาได้ดี ไม่สับสนวกวน เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง3
	เรียบเรียงภาษาได้ดี ไม่สับสนวกวน เขียนสะกดคำผิดเป็นบางส่วน2
	เรียบเรียงภาษาสับสนวกวน เขียนไม่ถูกหลักไวยากรณ์เป็นส่วนใหญ่1
ความคิดเห็น :	แสดงความคิดเห็นได้ชัดเจน มีเหตุผลประกอบ3
	แสดงความคิดเห็นได้ มีเหตุผลประกอบแต่ยังไม่ชัดเจน2
	ไม่แสดงความคิดเห็นให้ปรากฏ1

เกณฑ์การตัดสิน

8-9 คะแนน	=	3 (ดี)
5-7 คะแนน	=	2 (พอใช้)
3-4 คะแนน	=	1 (ปรับปรุง)

แบบทดสอบ ชุดที่ 2 องค์ประกอบของศิลปะ

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ เป็นแบบ 4 ตัวเลือก มีจำนวน 10 ข้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง “องค์ประกอบของศิลปะ”

ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดกล่าวถึงองค์ประกอบของศิลปะ ได้ครอบคลุมที่สุด

- ก. จุด เส้น รูปร่างและรูปทรง ลักษณะผิว ลวดลาย สี ช่องว่าง
- ข. จุด เส้น สี รูปทรง ลักษณะผิว ลวดลาย รูปร่าง
- ค. จุด เส้น สี รูปทรง ลักษณะผิว ลวดลาย
- ง. เส้น สี รูปทรง ลักษณะผิว ลวดลาย

2. ข้อใดไม่จำเป็นต้องใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์

- ก. การใช้สี
- ข. การใช้เส้น
- ค. การใช้รูปทรง
- ง. การใช้ความชำนาญ

3. ข้อใดเป็นลักษณะของรูปทรง

- ก.
- ข.
- ค.
- ง.

4. เส้นประเภทใดที่ให้ความรู้สึกมีนงง ตาลาย ไม่มีที่สิ้นสุด
- เส้นโค้ง
 - เส้นขดกันหอย
 - เส้นแนวตั้ง
 - เส้นหยักฟันปลา
5. เส้นที่มีทิศทางเป็นแนวนอน จะทำให้เกิดความรู้สึกอย่างไร
- ให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวา ร่าเริง และทำท่าย
 - ให้ความรู้สึกหนักแน่น มั่นคง และชัดเจน อยู่ในกรอบ
 - ให้ความรู้สึกพักผ่อน ผ่อนคลาย เงียบ เหยย สงบ
 - ให้ความรู้สึกกระตือรือร้น
6. สีเขียว เกิดจากการผสมของสีใด
- สีน้ำเงิน + สีแดง
 - สีแดง + สีเหลือง
 - สีเหลือง + สีน้ำเงิน
 - สีน้ำเงิน + สีแดง + สีเหลือง
7. ถ้าเราผสมสีน้ำเงิน สีเหลือง และสีแดง ในอัตราส่วนเท่าๆ กัน จะได้สีอะไร
- สีเหลืองอมฟ้า
 - สีส้มอมฟ้า
 - สีเทาแดง
 - สีดำ
8. ตามหลักจิตวิทยาสี สีน้ำเงินจะให้ความรู้สึกอย่างไร
- ความประณีต ความเยือกเย็น ความหวาน ความสุข
 - ความเชื่อมั่น หนักแน่น สุภาพ ถ่อมตน
 - ความผิดหวัง ไม่เชื่อมั่น ไม่แน่นอน เศร้า
 - ความราบรื่น ร่มเย็น

9. เงามของวัตถุที่เกิดจากแสงคบบเพลิง จะมีลักษณะเป็นอย่างไร

- ก. จะเคลื่อนไหววูบวาบ
- ข. จะเป็นสีส้มเหมือนสีของไฟจากคบบเพลิง
- ค. จะเป็นเงาปกติ เหมือนเงาที่เกิดจากแสงไฟฉาย
- ง. จะเป็นเงาสีส้มและเคลื่อนไหววูบวาบตามทิศทางของแสง

10. พื้นผิวที่ให้ความรู้สึกราบเรียบ ลื่นไหล คือพื้นผิวของกระดาษชนิดใด

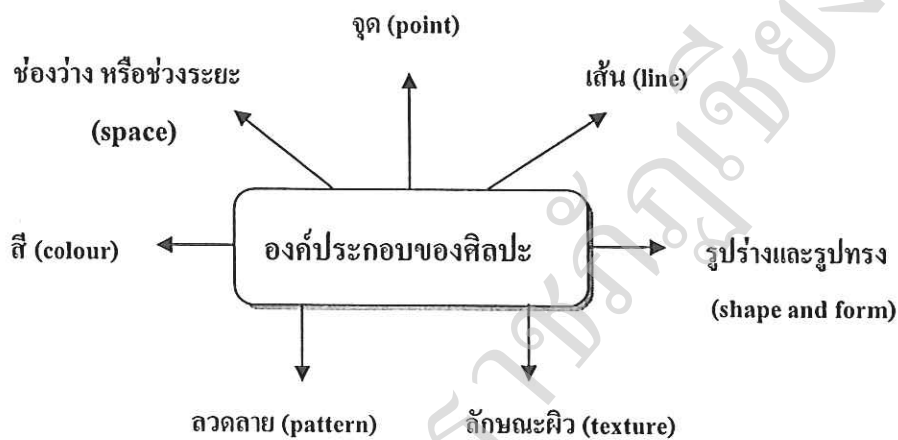
- ก. กระดาษสา
- ข. กระดาษทราย
- ค. กระดาษโรเนียว
- ง. กระดาษว่าว

เฉลยแบบทดสอบ ชุดที่ 2

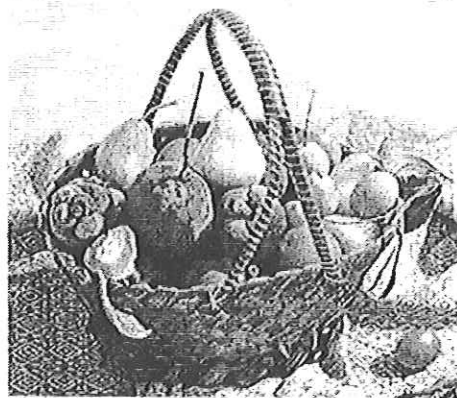
1. ก	2. ง
3. ก	4. ข
5. ค	6. ค
7. ง	8. ข
9. ก	10. ง

ใบความรู้ที่ 4

องค์ประกอบของศิลปะ

องค์ประกอบของศิลปะ เป็นองค์ประกอบที่ถูกกำหนดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นองค์ประกอบมูลฐานของความงาม ในการสร้างงานศิลปะจำเป็นต้องเข้าใจคุณค่าและมูลฐานที่สำคัญของความงามสามารถนำไปใช้ให้เกิดความกลมกลืน องค์ประกอบของศิลปะ ประกอบด้วยจุด (point) เส้น (line) สี (colour) รูปร่างและรูปทรง (shape and form) ลักษณะผิว (texture) ลวดลาย (pattern) และช่องว่าง (space)

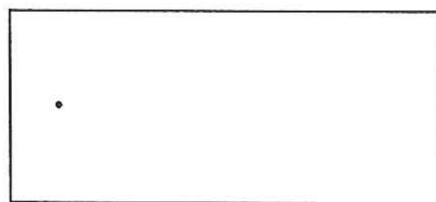
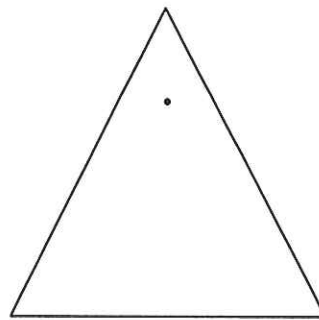
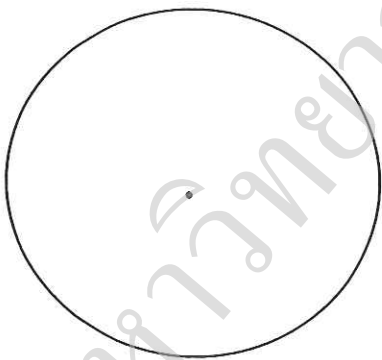

ใบความรู้ที่ 4

1. จุด (point)

จุดเป็นสิ่งที่แรกสุดของการเห็น โดยความรู้สึกรของเราแล้ว จุดไม่มีความกว้าง ความยาว และความลึก เป็นสิ่งที่เล็กที่สุดไม่สามารถแบ่งแยกออกได้อีก ดังนั้นจุดจึงหยุดนิ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหว (static) ไม่มีทิศทางและเป็นศูนย์รวม (centralized) จุดเป็นองค์ประกอบเริ่มแรกของรูปทรง ในธรรมชาติ เราจะเห็นจุดกระจายซ้ำ ๆ อยู่ทั่วไปในที่ว่าง เช่น จุดที่สุกใสของกลุ่มดาวในท้องฟ้า ลายจุดในตัวสัตว์และพืชบางชนิด เมื่อเราอยู่ในที่สูง ๆ แล้วมองลงมายังกลุ่มคน จะเห็นเป็นจุดกระจายเคลื่อนไหวไปมา หรือรวมกลุ่มกัน ตัวจุดเองนั้นเกือบจะไม่มีมีความสำคัญอะไรเลย เนื่องจาก ไม่มีรูปร่าง ไม่มีมิติ แต่เมื่อจุดนี้ปรากฏตัวในที่ว่างก็จะทำให้ที่ว่างนั้นมีความหมายขึ้นมาทันที เช่น ถ้าในที่ว่างนั้นมีจุดเพียงจุดเดียว ที่ว่างกับจุดจะมีปฏิกิริยาผลักดันโต้ตอบซึ่งกันและกัน จุดที่อยู่กึ่งกลางบริเวณจะมั่นคง (stable) สงบ ไม่เคลื่อนที่ และเป็นสิ่งสำคัญโดดเด่น แต่เมื่อจุดถูกย้ายออกจากกึ่งกลาง บริเวณรอบ ๆ จะดูแกร่งขึ้นและเริ่มแย่งกันเป็นจุดเด่นของสายตา แรงดึงสายตาจะเกิดขึ้นระหว่างจุดกับบริเวณรอบ ๆ

ส่วนจุดที่รวมกันหนาแน่นเป็นกลุ่ม เส้นรูปนอก หรือเส้นโครงสร้างของกลุ่มจะปรากฏให้เห็นในจินตนาการ และจุดที่ซ้ำ ๆ กันในจังหวะต่าง ๆ จะให้แบบรูป (pattern) ของจังหวะที่เปลี่ยนไปได้โดยไม่จำกัด

ใบความรู้ที่ 4

2. เส้น (line)

เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่งในจักรวาล เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการออกแบบสิ่งต่าง ๆ ส่วนเกิดจากเส้นประกอบเข้าด้วยกัน ความหมายของคำว่าเส้น คือ

- เส้นเกิดจากจุดที่ต่อกันในทางยาว
- เส้นเป็นขอบเขตของที่ว่าง ขอบเขตของสิ่งของ ขอบเขตของรูปทรง ขอบเขตของน้ำหนักและขอบเขตของสี
- เส้นเป็นขอบเขตของกลุ่ม สิ่งของ หรือรูปทรงที่รวมกันอยู่ เป็นเส้น โครงสร้างที่เห็น ได้ด้วยจินตนาการ

คุณลักษณะของเส้น เส้นมีมิติเดียว คือความยาว

เส้นขั้นต้น ที่เป็นพื้นฐานมี 2 ลักษณะ คือเส้นตรง กับเส้นโค้ง เส้นทุกชนิดสามารถแยกออกเป็นเส้นตรงกับเส้นโค้งได้ทั้งสิ้น เส้นลักษณะอื่น ๆ ซึ่งเราเรียกว่า เส้นขั้นที่ 2 เกิดจากการประกอบกันเข้าของเส้นตรง และ / หรือเส้นโค้ง เช่น เส้นพินปลาเกิดจากเส้นตรงมาประกอบกัน และเส้นโค้งที่ประกอบกันหลาย ๆ เส้น ก็จะได้เส้นลูกคลื่น หรือ เส้นเกล็ดปลา เป็นต้น

นอกจากนี้เส้นยังมีทิศทางของเส้น ได้แก่ แนวราบ แนวตั้ง แนวเฉียง เป็นต้น ส่วนขนาดของเส้น เส้นไม่มีความกว้าง จะมีแต่เส้นบาง เส้นหนา เส้นเล็ก เส้นใหญ่ ความหนาของเส้นจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับความยาว หากเส้นสั้นและมีความหนามาก ก็จะหมด คุณลักษณะของความ เป็นเส้นกลายเป็นรูปร่าง (shape) ที่เหลี่ยมผืนผ้า

ใบความรู้ที่ 4

☞ ความรู้สึกที่เกิดจากลักษณะของเส้น

1. เส้นตรง ให้ความรู้สึกแข็งแรง แน่นอน ตรง เข้ม ไม่ประนีประนอม และเอาชนะ
2. เส้นโค้งน้อย หรือเส้นเป็นคลื่นน้อย ๆ ให้ความรู้สึกสบาย เปลี่ยนแปลงได้ เลื่อนไหล ต่อเนื่อง มีความกลมกลืนในการเปลี่ยนทิศทาง ความเคลื่อนไหวช้า ๆ สุภาพ นุ่ม อ่อนเอิบ แต่ถ้าใช้เส้นลักษณะนี้มากเกินไป จะให้ความรู้สึกกังวล เรือยเรือย ขาดจุดหมาย
3. เส้นโค้งวงแคบ เปลี่ยนทิศทางรวดเร็ว มีพลังเคลื่อนไหวรุนแรง
4. เส้นโค้งของวงกลม การเปลี่ยนทิศทางที่ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้ความรู้สึกเป็นเรื่องซ้ำ ๆ เป็นเส้นโค้งที่มีระเบียบมากที่สุด แต่จัดชิดไม่น่าสนใจ เพราะขาดความเปลี่ยนแปลง
5. เส้นโค้งก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวคลี่คลาย เติบโตเมื่อมองจากภายในออกมา และถ้ามองจากภายนอกเข้าไปจะให้ความรู้สึกที่ไม่สิ้นสุดของพลังเคลื่อนไหว
6. เส้นฟันปลาหรือเส้นคดที่หักเหโดยกะทันหัน เปลี่ยนทิศทางรวดเร็วมาก ทำให้ประสาทระตุก ให้จังหวะกระแทก รู้สึกถึงกิจกรรมที่ขัดแย้งและความรุนแรง

☞ ความรู้สึกที่เกิดจากทิศทางของเส้น

เส้นทุกเส้นมีทิศทาง คือ ทางตั้ง ทางนอน และทางเฉียง ในแต่ละทิศทางจะให้ความรู้สึกต่างกัน

1. เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกมั่นคง แข็งแรง พุ่งขึ้น จริงจัง เจริญขรรึม และให้ความสมดุล เป็นสัญลักษณ์ของความถูกต้อง ซื่อสัตย์ มีความสมบูรณ์ในตัว สง่า ทะเยอทะยาน และรุ่งเรือง
2. เส้นนอน ให้ความรู้สึกพักผ่อน ผ่อนคลาย เจริญ เหยย สงบ
3. เส้นเฉียง เป็นเส้นที่อยู่ระหว่างเส้นตั้งกับเส้นนอน ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่มั่นคง ไม่สมบูรณ์ ต้องการเส้นเฉียงอีกเส้นหนึ่งมาช่วยให้มั่นคงสมดุลในรูปของมุมฉาก
4. เส้นที่เฉียงและโค้ง ให้ความรู้สึกที่ขาดระเบียบตามยถากรรม ให้ความรู้สึกพุ่งเข้าหรือพุ่งออกจากที่ว่าง

ใบความรู้ที่ 4

3. รูปร่างและรูปทรง (shape and form)

3.1 รูปร่าง (shape) เกิดจากการนำเส้นตรง และเส้นโค้งมาประกอบเข้าด้วยกันจนเป็นรูปร่างประกอบด้วยด้าน 2 ด้าน คือ ด้านกว้างและด้านยาว เรียกว่ารูป 2 มิติ รูปร่างมีเฉพาะพื้นผิวหน้าของรูปเท่านั้น ไม่มีส่วนลึกส่วนหนา รูปร่างมีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น

- รูปร่างตามธรรมชาติ (organic shape) เป็นรูปร่างที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
- รูปร่างเรขาคณิต (geometric shape) เป็นรูปร่างที่ประกอบด้วยเส้นตรงและเส้นโค้ง เช่น รูปครึ่งวงกลม รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม รูปห้าเหลี่ยม เป็นต้น
- รูปร่างอิสระ (free shape) เป็นรูปร่างต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากรูปร่างตามธรรมชาติและรูปร่างเรขาคณิต จากวิชาเรขาคณิตรูปที่เรียบง่ายที่สุดคือ รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม และรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

รูปวงกลม คือ จุดเป็นจำนวนมากเรียงตัวโดยมีระยะห่างเท่า ๆ กันรอบจุดหนึ่งวงกลม เป็นรูปที่รวมเป็นจุดศูนย์กลาง (centralized) และเป็นรูปที่จบในตัวเอง เมื่อวางวงกลมให้อยู่ในศูนย์กลางบริเวณจะยิ่งเน้นให้เกิดความรู้สึกมุ่งสู่ศูนย์กลาง และเมื่อประกอบวงกลมกับรูปทรงตรงหรือเป็นเหลี่ยม หรือใส่องค์ประกอบอื่นตามแนวรอบวง จะทำให้เกิดความรู้สึกถึงการหมุน

รูปสามเหลี่ยม เป็นตัวแทนความเสถียรหรือมั่นคง (stability) และจะเสถียรอย่างยิ่งเมื่อตั้งบนด้านใดด้านหนึ่ง หากตั้งบนจุดยอดจะเป็นได้ทั้งสถานะสมดุลอย่างล่อแหลม หรือสถานะไม่เสถียร ซึ่งมักจะให้ความรู้สึกล้มคว่ำไปด้านใดด้านหนึ่ง

รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เป็นรูปที่บอกถึงความบริสุทธิ์ มีเหตุผล เป็นรูปที่หยุดนิ่ง (static) และเป็นกลางจะไม่แสดงทิศทางด้านใดด้านหนึ่งอย่างชัดเจน ส่วนรูปสี่เหลี่ยมอื่น ๆ อาจถือได้ว่าเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส โดยการเพิ่มส่วนสูง ส่วนกว้าง และเช่นเดียวกับสามเหลี่ยมคือเมื่อตั้งบนด้านใดด้านหนึ่งจะรู้สึกเสถียร และจะมีพลังเคลื่อนไหว (dynamic) เมื่อตั้งบนมุมใดมุมหนึ่ง

ใบความรู้ที่ 4

3.2 รูปทรง (form) หมายถึง โครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ ประกอบด้วยด้าน 3 ด้าน คือ ด้านกว้าง ด้านยาว และด้านหนา เป็นรูป 3 มิติ รูปทรงสามารถวัดขนาดและปริมาตรได้ รูปทรงมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น

- รูปทรงธรรมชาติ (organic form) ได้แก่ รูปทรงที่เหมือนวัตถุจริงในธรรมชาติ
- รูปทรงเรขาคณิต (geometric form) ได้แก่ รูปทรงกลม รูปทรงวงรี รูปทรงสามเหลี่ยม หรือรูปทรงเหลี่ยมอื่น ๆ เป็นต้น
- รูปทรงอิสระ (free form) ได้แก่ รูปทรงอื่น ๆ ที่ไม่เข้าข่ายรูปทรงธรรมชาติและรูปทรงเรขาคณิต ในงานตกแต่งนิยมใช้รูปทรงทั้งสามชนิดในอัตราที่พอเหมาะ แต่ถ้าใช้รูปทรงเหล่านี้มากเกินไปจะขาดจุดเด่น มองดูซับซ้อนยุ่งเหยิง

ความรู้สึกรู้สึกต่อรูปทรงต่าง ๆ

รูปทรงกลม (sphere) เป็นรูปทรงที่เป็นศูนย์กลางของตนเอง มองดูเสถียร เมื่อวางบนพื้นลาดเอียงจะเกิดการเคลื่อนที่แบบหมุน

รูปทรงกระบอก (cylinder) มีแกนเป็นศูนย์กลางถ้าตั้งบนผิวหน้าวงจะรู้สึกเสถียร และจะไม่เสถียรเมื่อแกนกลางเอียงไป

รูปทรงกรวย (cone) เมื่อตั้งบนฐานวงกลมจะเสถียรมาก หากแกนตั้งเอียงหรือล้มจะไม่เสถียร แต่ถ้าตั้งบนจุดยอดจะมีสถานะสมดุลได้

รูปทรงปิระมิด (pyramid) มีคุณสมบัติคล้ายรูปทรงกรวย โดยที่รูปทรงกรวยจะมีลักษณะนุ่มนวล (soft) แต่รูปทรงปิระมิดมีลักษณะที่กระด้าง (hard) และเป็นเหลี่ยมมุม

รูปทรงลูกบาศก์ (cube) เป็นรูปทรงที่มีเหลี่ยมจัตุรัสเท่ากัน 6 หน้า มีขอบยาวเท่ากัน 12 ขอบ รูปทรงลูกบาศก์เป็นรูปทรงที่เสถียร ไร้ทิศทางและการเคลื่อนไหว

ใบความรู้ที่ 4

4. ลักษณะผิว (texture)

ลักษณะผิว หมายถึง ลักษณะของบริเวณพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ เมื่อสัมผัสจับต้องหรือมองเห็น แล้วรู้สึกได้ว่าหยาบ ละเอียด เป็นมัน ด้าน ขรุขระ เป็นเส้น เป็นจุด เป็นกำมะหยี่ เป็นต้น ลักษณะผิวของวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะมีความสำคัญต่อความงามในด้านสุนทรียภาพ ลักษณะผิวจะมีความหมายทั้งในด้านการสัมผัสโดยตรงและจากการมองเห็น ทำให้เกิดความสุขทั้งทางกายและทางใจ ลักษณะผิวของงานศิลปะ อาจจะเป็นลักษณะผิวตามธรรมชาติ สามารถจับต้องได้ เช่น ลักษณะผิวของกระดาษทราย ฝวีส้ม หรือลักษณะผิวที่ทำเทียมขึ้น ซึ่งเมื่อมองดูจะรู้สึกว่าหยาบหรือละเอียด แต่เมื่อสัมผัสจับต้องกลับกลายเป็นพื้นผิวเรียบๆ เช่น วัสดุสังเคราะห์ที่ทำลักษณะพื้นผิวเป็นลายไม้ ลายหิน เป็นต้น

ความรู้สึกต่อลักษณะผิว ลักษณะผิวที่เรียบและขรุขระจะให้ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ลักษณะผิวที่เรียบจะให้ความรู้สึกดี สบาย รวดเร็ว ส่วนลักษณะผิวที่ขรุขระ หยาบ หรือเน้นเส้นสูงต่ำ จะให้ความรู้สึกมั่นคง แข็งแรง

5. ลวดลาย (pattern)

ลวดลายในแต่ละสิ่งล้วนแตกต่างกันมากมาย มีทั้งลวดลายที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ลายไม้หรือลายที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เช่น ลวดลายบนผ้าบนกระดาษ หรือลวดลายในการปรุงแต่งจัดลักษณะพื้นผิวให้เกิดความสวยงามบนทางเท้า เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งการสร้างลวดลายจะสร้างผิวพื้นให้เป็นรูปต่าง ๆ ตามความนิยม โดยที่การจัดลวดลายนี้ ถ้าหากวัสดุนั้นมีลวดลายน้อยเกินไปก็จะดูไม่น่าสนใจ แต่ถ้ามีมากเกินไปก็จะดูยุ่งเหยิง วุ่นวาย

ใบความรู้ที่ 4

6. สี (colour)

สีเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ สีมีอยู่ในแสงแดดเป็นคลื่นแสงชนิดหนึ่ง จะปรากฏให้เห็นเมื่อแสงแดดผ่านละอองไอน้ำในอากาศ เกิดการหักเหเป็นสีรุ้งบนท้องฟ้า 7 สี คือ แดง ส้ม เหลือง เขียว น้ำเงิน ม่วงน้ำเงิน (คราม) และม่วง หรือให้แสงแดดส่องผ่านแท่งแก้วสามเหลี่ยม (prism) ก็จะแยกสีออกมาให้เห็นเป็นสีรุ้งเช่นกัน

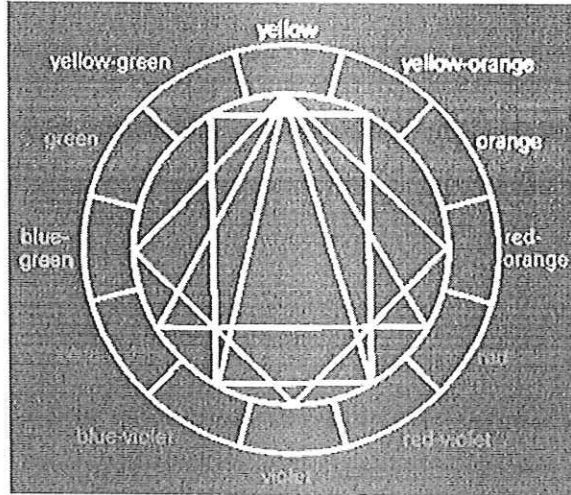
สีเป็นองค์ประกอบหนึ่งของงานศิลปะที่มีความหมายมาก เพราะสีช่วยให้เกิดคุณค่าในองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การใช้สีให้เกิดรูปร่าง การใช้สีให้เกิดจังหวะ หรือการใช้สีแสดงลักษณะของพื้นผิว นอกจากนี้การใช้สียังมีส่วนส่งเสริมให้เกิดความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ สีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สีที่เป็นแสง (spectrum) เป็นสีที่เกิดจากการหักเหของแสง
2. สีที่เป็นวัตถุ (pigment) เป็นสีที่มีอยู่ในธรรมชาติทั่วไป เช่น ในพืช ในสัตว์ เป็นต้น

สีที่เป็นวัตถุ (pigment) แบ่งออกเป็น

1. แม่สี หรือสีขั้นต้น (primary colours) มี 3 สี คือ สีเหลือง สีแดง และสีน้ำเงิน แม่สีทั้ง 3 สี เป็นสีที่ไม่สามารถผสมขึ้นมาได้ แต่สามารถผสมเข้าด้วยกันเป็นสีอื่น ๆ ได้
2. สีขั้นที่สอง (secondary colours) มี 3 สี เกิดจากการนำแม่สีทั้ง 3 มาผสมกันเข้าทีละคู่ ก็จะได้สีออกมาดังนี้
 - สีเหลือง + สีแดง > สีส้ม
 - สีเหลือง + สีน้ำเงิน > สีเขียว
 - สีแดง + สีน้ำเงิน > สีม่วง
3. สีขั้นที่สาม (tertiary colours) เป็นสีที่ได้จากการนำสีขั้นที่ 2 ผสมกับแม่สีทีละคู่ ก็จะได้สีเพิ่มขึ้นอีก 6 สี คือ ส้มเหลือง ส้มแดง เขียวเหลือง เขียวน้ำเงิน ม่วงแดง ม่วงน้ำเงิน
4. สีกลาง (neutral colour) เป็นสีที่เกิดจากการนำเอาสีทุกสีผสมรวมกันเข้า หรือเอาแม่สีทั้ง 3 สี รวมกัน ก็จะได้สีกลาง ซึ่งเป็นสีเทาแก่ ๆ เกือบดำ

ใบความรู้ที่ 4

วงล้อสี (colour wheel)

จากสี 12 สี ในวงล้อจะแบ่งออกเป็น 2 วรรณะ คือ

- วรรณะสีอุ่น (warm tone) ได้แก่ สีเหลือง (ครึ่งหนึ่ง) ส้มเหลือง ส้ม ส้มแดง แดง ม่วงแดง และม่วง (ครึ่งหนึ่ง)

- วรรณะสีเย็น (cool tone) ได้แก่ สีเหลือง (อีกครึ่งหนึ่ง) เขียวเหลือง เขียว เขียวน้ำเงิน น้ำเงิน ม่วงน้ำเงินและม่วง (อีกครึ่งหนึ่ง)

สำหรับสีเหลืองและสีม่วงนั้น เป็นสีที่อยู่ในวรรณะกลาง ๆ หากอยู่ในกลุ่มสีอุ่นก็จะอุ่นด้วย แต่ถ้าอยู่ในกลุ่มสีเย็นก็จะเย็นด้วย

คู่สี (complementary colours)

สีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงล้อสีจะเป็นคู่สีกัน ถ้านำมาวางเรียงกันจะให้ความสดใส ให้พลังความจัดของสีซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการตัดกันหรือขัดแย้งกันอย่างมาก คู่สีนี้จะเป็นสีที่ตัดกันอย่างแท้จริง (true contrast) การใช้สีที่ตัดกันจะต้องพิจารณา ดังนี้

- ปริมาณของสีที่เกิดจากการตัดกันจะต้องไม่เกิน 10% ของพื้นที่ทั้งหมดในภาพ
- การใช้สีตัดกันต้องมีสีใดสีหนึ่ง 80% และอีกสีหนึ่ง 20% โดยประมาณ
- ถ้าหากต้องใช้สีคู่ตัดกัน โดยมีเนื้อที่เท่า ๆ กัน จะต้องลดความเข้มของสี (intensity) ของสีใดสีหนึ่ง หรือทั้งสองสีลง

ใบความรู้ที่ 4

สีข้างเคียง (analogous colours)

เป็นสีที่อยู่เคียงกันในวงล้อสี เช่น สีเหลืองกับส้มเหลือง สีทั้ง 2 จะดูกลมกลืนกัน(harmony) สีที่อยู่ห่างกันออกไป ความกลมกลืนก็จะค่อยๆ ลดลง ความขัดแย้งหรือความตัดกันก็จะเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นคู่สี หรือสีตัดกันอย่างแท้จริงเมื่อห่างกันจนถึงจุดตรงข้ามกัน

การใช้สี

การใช้สีมีอยู่ 2 วิธี คือ การใช้สีให้กลมกลืน (harmony) หรือตัดกัน(contrast) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการใช้งานแต่ละลักษณะ การใช้สีให้ดูกลมกลืนมากเกินไปก็จะจืดชืด น่าเบื่อ แต่ถ้าใช้สีตัดกันมากเกินไปก็จะเกิดการขัดแย้งสับสนได้

จิตวิทยาของสี (colour psychology)

คือการที่สีมีอิทธิพลต่อจิตใจของมนุษย์

- สีแดง สีแห่งการ โฆษณาชวนเชื่อ ตื่นเต้น เร้าใจ
- สีแดงอ่อน ความประณีต ความเยือกเย็น ความหวาน ความสุข
- สีแดงเข้ม มีอุดมคติสูง ยิ่งใหญ่ สมบูรณ์
- สีชมพู สีแห่งความเป็นหนุ่มสาว สีแห่งความรัก ความมั่นใจ
- สีนํ้าเงิน สีแห่งความเชื่อมั่นหนักแน่น สุภาพ ถ่อมตน
- สีฟ้าอ่อน สีที่ราบรื่น ร่มเย็น
- สีเหลือง สว่างสดใส ร่าเริง รู้สึกมีรสเปรี้ยว
- สีแสด ตื่นตัวเร้าใจ สนุกสนาน
- สีม่วง สีแห่งความผิดหวัง ไม่เชื่อมั่น ไม่แน่นอน เศร้า
- สีเขียวอ่อน สดชื่น ร่าเริง เบิกบาน
- สีเขียวแก่ เศร้า ชรา เบื่อหน่าย
- สีดำ ทุกข์ เสียใจ
- สีนํ้าตาล อับทึบ
- สีเทา เงียบสงัด ขรึม สุภาพ

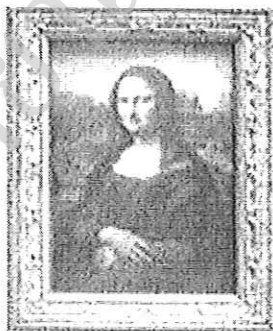
ใบความรู้ที่ 4

7. ช่องว่าง หรือช่วงระยะ (space)

ช่องว่าง หรือช่วงระยะ มีความหมายดังนี้

- ปริมาตรที่รูปทรงกินเนื้อที่อยู่
- อากาศที่โอบรอบรูปทรง
- ระยะห่างระหว่างรูปทรง (ช่องไฟ)

ดังนั้นคำว่าช่องว่างนี้ หมายถึง ที่ที่ทำให้เกิดรูปร่างและที่ที่เรามองไม่เห็นว่าเป็นรูปร่าง ในการเขียนภาพใดภาพหนึ่งภาพที่เขียนก็คือช่องว่างและบริเวณรอบๆ ของภาพก็คือช่องว่างเช่นกัน ช่องว่างประเภทแรกเป็นช่องว่างที่ตัวของวัตถุเอง เรียกช่องว่างนี้ว่า positive space ส่วนช่องว่างรอบๆ ตัววัตถุเรียกว่า negative space ในการเขียนตัวหนังสือ space ก็คือช่องไฟ ช่องว่างทั้ง positive space and negative space นี้จะต้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ช่องว่างหรือช่วงระยะนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกหลาย ๆ อย่าง เช่น ความใกล้ ความไกล ความต่อเนื่องหรือความขาดตอนกัน

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบหลักสูตร “ประติมากรรมกระดาษ”

สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4

แผนที่ 3 เรื่อง “ประติมากรรม”

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ ประติมากรรมเป็นงานศิลปะสาขาหนึ่ง เกิดจากการปั้น แกะสลัก การหล่อ หรือ การประกอบขึ้นรูปโดยใช้วัสดุต่าง ๆ ประติมากรรม แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ ประเภทนูนต่ำ ประเภทนูนสูง และประเภทย่อยตัว

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของ “ประติมากรรม” ได้
2. อธิบายรายละเอียดของประติมากรรมประเภทต่างๆ ได้
3. มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. ทำแบบทดสอบถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา

ประติมากรรม ประเภทประติมากรรมประเภทต่างๆ (นูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว)
(รายละเอียดในใบความรู้ที่ 5 เรื่อง ประติมากรรมและประเภทของประติมากรรม)

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่อ

ลำดับ	รายการกิจกรรม / เวลา (โดยประมาณ)	สื่อ
1	นักเรียนรับใบกิจกรรมที่ 3 จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีการเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เมื่อได้กลุ่มแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ และไม่ให้ซ้ำกับคนเดิมที่เคยเป็นประธานและเลขานุการแล้ว ทั้งนี้ เพื่อกระจาย โอกาสให้นักเรียนฝึกภาวะการเป็นผู้นำด้วย / 3 นาที	1. ใบกิจกรรมที่ 3
2	แต่ละกลุ่มศึกษารูปภาพตัวอย่างงานประติมากรรมแต่ละประเภทแล้วร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ และสรุปลักษณะเด่นของประติมากรรมแต่ละประเภท / 5 นาที	1. รูปภาพงานประติมากรรมนูนต่ำ นูนสูง และ ลอยตัว

ลำดับ	รายการกิจกรรม / เวลา (โดยประมาณ)	สื่อ
3	ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้ กลุ่ม 1 นำเสนอเรื่องประติมากรรมประเภทนูนต่ำ กลุ่ม 2 นำเสนอเรื่องประติมากรรมประเภทนูนสูง กลุ่ม 3 นำเสนอเรื่องประติมากรรมประเภทลอยตัว / 10 นาที	
4	ครูอธิบายเพิ่มเติมเรื่องประติมากรรมประเภทต่างๆ โดยใช้สื่อ CAI นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากใบความรู้ที่ 5 เรื่องประติมากรรมและประเภทของประติมากรรม นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องประติมากรรมประเภทต่างๆ / 20 นาที	1. Power point เรื่องประติมากรรม 2. ใบความรู้ที่ 5 เรื่องประติมากรรมและประเภทของประติมากรรม
5	นักเรียนเขียนสรุปความรู้ที่ได้ศึกษามาในชั่วโมงนี้ลงในแบบบันทึกความรู้ / 10 นาที	แบบบันทึกที่ 3
6	นักเรียนทำแบบทดสอบ 10 ข้อ / 10 นาที	แบบทดสอบชุดที่ 3

แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

1. www.prc.ac.th/newart/webart/sculpture.html
2. kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK14/chapter3/chap3.thm
3. content.kapook.com/hilight/pichilight/716.html

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน
2. ตรวจสอบผลจากการทำแบบทดสอบ

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน
2. แบบทดสอบ ชุดที่ 3

ใบกิจกรรมที่ 3

(ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ประติมากรรม)

จุดประสงค์ เพื่อให้ นักเรียน ได้ศึกษาเรื่องประติมากรรมและบันทึกความรู้รวมทั้งวิเคราะห์ลักษณะเด่นของประติมากรรมแต่ละประเภทได้ และเพื่อฝึกความรับผิดชอบความมีส่วนร่วมของนักเรียน

กิจกรรม

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

คนเดิม

1. เข้ากลุ่มตามที่กำหนด กลุ่มละ 10 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม โดยไม่ให้ซ้ำ
2. ศึกษารูปภาพ วิเคราะห์และอภิปรายลักษณะเด่นของประติมากรรมประเภทต่างๆ
3. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุป ดังนี้
 - กลุ่ม 1 นำเสนอเรื่องประติมากรรมประเภทยานูนต่ำ
 - กลุ่ม 2 นำเสนอเรื่องประติมากรรมประเภทยานูนสูง
 - กลุ่ม 3 นำเสนอเรื่องประติมากรรมประเภทลอยตัว
4. ศึกษาเรื่องประติมากรรมประเภทต่างๆ เพิ่มเติมจากสื่อ CAI และใบความรู้ที่ 5
5. บันทึกสรุปผลจากการศึกษาในแบบบันทึก 3 ตามประเด็นต่อไปนี้
 - 5.1 ความหมายของประติมากรรม
 - 5.2 ประเภทของงานประติมากรรม
 - 5.3 ความแตกต่างของคำว่า “ประติมากรรม” กับ “ปฏิมากรรม”
 - 5.4 วัสดุที่ใช้สร้างงานประติมากรรม
 - 5.5 งานประติมากรรมที่พบในอำเภอแม่สะเรียงและอำเภอใกล้เคียง
6. ทำแบบทดสอบ 10 ข้อ

แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน(มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	รับผิดชอบ			มีส่วนร่วม			รวม
		3	2	1	3	2	1	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

ลงชื่อผู้ประเมิน/...../.....

เกณฑ์การประเมิน

รับผิดชอบ : เข้าเรียนตรงเวลา ไม่เล่นระหว่างเรียนหรือละทิ้งงานระหว่างทำงาน

เรียนหรือทำงานด้วยความมุ่งมั่น3

ขาดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง2

ขาดพฤติกรรมที่ระบุ 2 พฤติกรรมขึ้นไป1

มีส่วนร่วม : ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมวางแผนและปฏิบัติตามแผน ร่วมพัฒนางาน

ด้วยความเต็มใจ3

ขาดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง2

ขาดพฤติกรรมที่ระบุ 2 พฤติกรรมขึ้นไป1

เกณฑ์การตัดสิน

5-6 คะแนน = 3 (ดี)

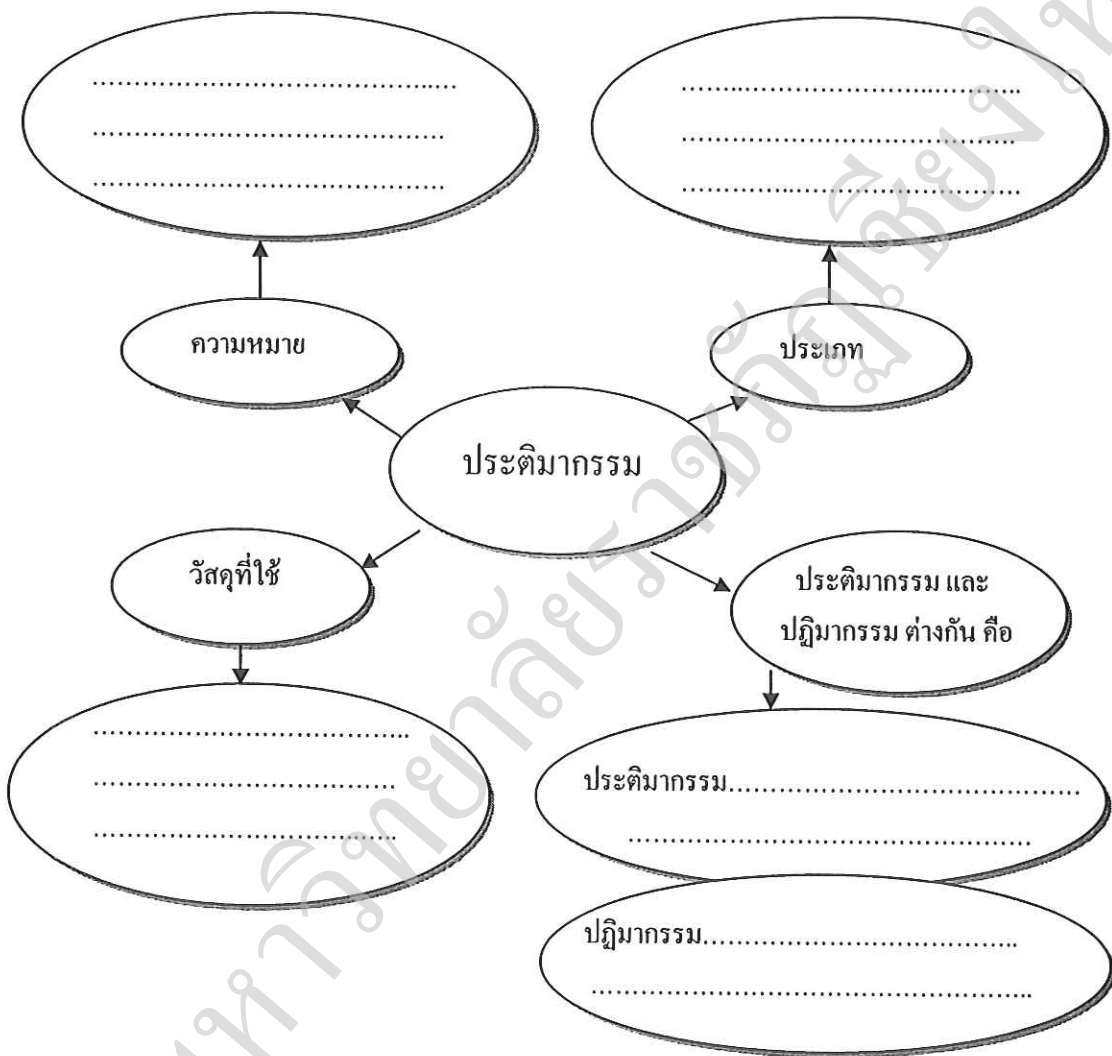
3-4 คะแนน = 2 (พอใช้)

1-2 คะแนน = 1 (ปรับปรุง)

ชื่อ-สกุล.....

แบบบันทึกที่ 3

จุดประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาและบันทึกความรู้เกี่ยวกับเรื่องประติมากรรม
กิจกรรม นักเรียนสรุปผลการศึกษาเรื่องประติมากรรมในแผนภูมิต่อไปนี้

ตัวอย่างงานประติมากรรมในอำเภอแม่สะเรียง หรืออำเภอใกล้เคียงและสถานที่ตั้งของประติมากรรมนั้น

.....

.....

.....

แนวคำตอบตามแบบบันทึกที่ 3

1. “ประติมากรรม” หมายถึง งานศิลปะสาขาหนึ่ง เกิดจากการปั้น การแกะสลัก การหล่อ หรือการประกอบขึ้นรูป โดยใช้วัสดุต่างๆ
2. ประติมากรรม แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่
ประติมากรรมประเทษุนต่ำ
ประติมากรรมประเทษุนสูง
ประติมากรรมประเทษุนลอยตัว
3. วัสดุชนิดใดบ้างที่สามารถนำมาสร้างเป็นงานประติมากรรมได้
วัสดุที่ใช้สร้างงานประติมากรรม มีทั้งที่เป็นวัสดุตามธรรมชาติ เช่น ดินเหนียว ไม้เลื้อย และวัสดุที่ผลิตขึ้น เช่น เรซิน โลหะ ดินน้ำมัน เป็นต้น
4. คำว่า “ประติมากรรม” และ “ปฏิมากรรม” ต่างกันอย่างไร
ประติมากรรม หมายถึง งานศิลปะสาขาหนึ่ง เกิดจากการปั้น การแกะสลัก การหล่อ หรือการประกอบขึ้นรูป โดยใช้วัสดุต่างๆ
ส่วนปฏิมากรรม หมายถึง พระพุทธรูป
5. นักเรียนคิดว่าในอำเภอแม่สะเรียงหรืออำเภอใกล้เคียง มีชิ้นงาน “ประติมากรรม” หรือไม่
ชิ้นงาน “ประติมากรรม” นั้นคืออะไร ตั้งอยู่ที่ตำบลใด
(อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

แบบประเมินการบันทึกความรู้ (แบบบันทึกที่ 3)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	เนื้อหา			ภาษา			ความคิดเห็น			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

ลงชื่อผู้ประเมิน/...../.....

เกณฑ์การประเมิน

เนื้อหา :	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 1003
	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 802
	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน ร้อยละ 80 – 1001
ภาษา :	เรียบเรียงภาษาได้ดี ไม่สับสนวกวน เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง3
	เรียบเรียงภาษาได้ดี ไม่สับสนวกวน เขียนสะกดคำผิดเป็นบางส่วน2
	เรียบเรียงภาษาสับสนวกวน เขียนไม่ถูกหลักไวยากรณ์เป็นส่วนใหญ่1
ความคิดเห็น :	แสดงความคิดเห็นได้ชัดเจน มีเหตุผลประกอบ3
	แสดงความคิดเห็นได้ มีเหตุผลประกอบแต่ยังไม่ชัดเจน2
	ไม่แสดงความคิดเห็นให้ปรากฏ1

เกณฑ์การตัดสิน

8 – 9 คะแนน	=	3 (ดี)
5 – 7 คะแนน	=	2 (พอใช้)
3 – 4 คะแนน	=	1 (ปรับปรุง)

แบบทดสอบ ชุดที่ 3 ประติมากรรม

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ เป็นแบบ 4 ตัวเลือก มีจำนวน 10 ข้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง “ประติมากรรม”

ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับ “ประติมากรรม”
 - ก. ประติมากรรมเป็นงานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อการประดับตกแต่งสถานที่โดยเฉพาะ
 - ข. ประติมากรรมสร้างงานประติมากรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือของนักปกครอง
 - ค. ประติมากรรมเป็นผลงานศิลปะที่มีรูปทรง 3 มิติ
 - ง. ประติมากรรมเป็นศิลปะบริสุทธิ์หรือวิจิตรศิลป์
2. วัสดุใดที่ไม่นิยมนำมาสร้างงานประติมากรรม
 - ก. ดินร่วน
 - ข. ดินทราย
 - ค. ดินน้ำมัน
 - ง. ดินเหนียว
3. พระพุทธรูป (พระประธานในโบสถ์) เป็นประติมากรรมประเภทใด
 - ก. ประเภทนูนต่ำ
 - ข. ประเภทนูนสูง
 - ค. ประเภทลอยตัว
 - ง. ประเภทแขวน
4. สิ่งใดจะเป็นตัวกำหนดความงามของงานประติมากรรม
 - ก. วัสดุที่ใช้สร้างงาน
 - ข. แสงและเงาที่เกิดขึ้นในผลงาน
 - ค. การใช้เส้นที่คดโค้งหรืออ่อนช้อย
 - ง. องค์ประกอบของศิลปะหลายประการ

5. ภาพต่อไปนี้ เป็นภาพของงานประติมากรรมประเภทใด →

- ก. ประติมากรรมต่ำ
- ข. ประติมากรรมสูง
- ค. ประติมากรรมลอยตัว
- ง. ประติมากรรมแขวน

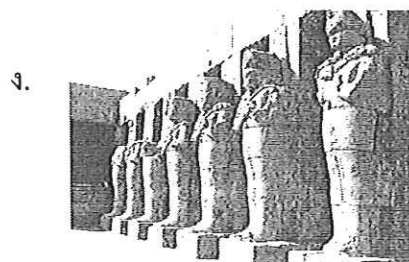
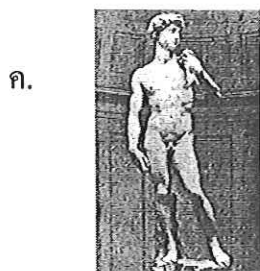
6. ประติมากรรมประติมากรรมต่ำกับประติมากรรมสูง แตกต่างกันอย่างใด

- ก. ประติมากรรมประติมากรรมต่ำ สูงจากพื้นไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรูปจริง มีพื้นหลังรองรับ
ประติมากรรมประติมากรรมสูง สูงจากพื้นครึ่งหนึ่งของรูปจริงขึ้นไป มีพื้นหลังรองรับ
- ข. ประติมากรรมประติมากรรมต่ำ สูงจากพื้นครึ่งหนึ่งของรูปจริง มีพื้นหลังรองรับ
ประติมากรรมประติมากรรมสูง สูงจากพื้นเกินครึ่งของรูปจริง มีพื้นหลังรองรับ
- ค. ประติมากรรมประติมากรรมต่ำ สูงจากพื้นตั้งแต่ครึ่งหนึ่งของรูปจริงขึ้นไป
ประติมากรรมประติมากรรมสูง สูงจากพื้นเกินครึ่งของรูปจริง
- ง. ประติมากรรมประติมากรรมต่ำ สูงจากพื้นครึ่งหนึ่งของรูปจริง
ประติมากรรมประติมากรรมสูง สูงจากพื้นเกินครึ่งของรูปจริง

7. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับ ประติมากรรมแบบลอยตัว

- ก. เป็นรูปทรง 3 มิติ สร้างจากวัสดุที่เหนียวและยึดจับตัวกันได้ดี
- ข. เป็นรูปทรง 3 มิติ มองเห็นได้รอบด้าน
- ค. เป็นรูปทรง 3 มิติ มีพื้นหลังรองรับหรือไม่มีก็ได้
- ง. เป็นรูปทรง 3 มิติ มีพื้นหลังรองรับหรือไม่มีก็ได้ สร้างจากวัสดุที่ยึดจับตัวกันได้ดี

8. งานประติมากรรมต่อไปนี้ ชิ้นใดเป็นงานประติมากรรมต่างประเภท

9. ในการสร้างงานประติมากรรม วัสดุใดชนิดใดที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญและรวดเร็วเป็นพิเศษ
- ก. น้ำแข็ง
 - ข. ดินเหนียว
 - ค. ขี้ผึ้ง
 - ง. โฟม
10. วัสดุใดชนิดใดเหมาะสำหรับใช้ฝึกปั้นมากที่สุด
- ก. ขี้ผึ้ง
 - ข. ดินน้ำมัน
 - ค. แป้งผสมน้ำ
 - ง. ขี้เลื่อยผสมกาว

เฉลยแบบทดสอบ ชุดที่ 3

1. ก	2. ก
3. ก	4. ง
5. ก	6. ก
7. ข	8. ง
9. ก	10. ข

ใบความรู้ที่ 5

ประติมากรรม (Sculpture)

เป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการสร้างรูปทรง 3 มิติ มีปริมาตร มีน้ำหนัก และกินเนื้อที่ในอากาศ โดยการใช้วัสดุชนิดต่าง ๆ วัสดุที่ใช้สร้างสรรค์งานประติมากรรมจะเป็นตัวกำหนดวิธีการสร้างผลงาน ความงามของงานประติมากรรม เกิดจากแสงและเงา ที่เกิดขึ้นในผลงาน การสร้างงานประติมากรรมทำได้ 4 วิธี คือ

1. การปั้น (Casting) เป็นการสร้างรูปทรง 3 มิติ จากวัสดุที่เหนียว อ่อนตัว และยึดจับตัวกันได้ดี วัสดุที่นิยมนำมาใช้ปั้น ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน ปูน แป้ง ขี้ผึ้ง กระดาษ หรือ ขี้เลื่อยผสมกาว เป็นต้น
2. การแกะสลัก (Carving) เป็นการสร้างรูปทรง 3 มิติ จากวัสดุที่แข็ง เปราะ โดยอาศัยเครื่องมือ วัสดุที่นิยมนำมาแกะ ได้แก่ ไม้ หิน กระจก แก้ว ปูนปลาสเตอร์ เป็นต้น
3. การหล่อ (Molding) เป็นการสร้างรูปทรง 3 มิติ จากวัสดุที่หลอมตัวได้และกลับแข็งตัวได้ โดยอาศัยแม่พิมพ์ ซึ่งสามารถทำให้เกิดผลงานที่เหมือนกันทุกประการตั้งแต่ 2 ชิ้นขึ้นไป วัสดุที่นิยมนำมาใช้หล่อ ได้แก่ โลหะ ปูน แป้ง แก้ว ขี้ผึ้ง ดิน เรซิน พลาสติก ฯลฯ
4. การประกอบขึ้นรูป (Construction) เป็นการสร้างรูปทรง 3 มิติ โดยนำวัสดุต่าง ๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน และยึดติดกันด้วยวัสดุต่าง ๆ การเลือกวิธีการสร้างสรรค์งานประติมากรรมขึ้นอยู่กับวัสดุที่ต้องการใช้ ประติมากรรม ไม่ว่าจะสร้างขึ้นโดยวิธีใด จะมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ แบบนูนต่ำ แบบนูนสูง และแบบลอยตัว ผู้สร้างสรรค์งานประติมากรรม เรียกว่า ประติมากร

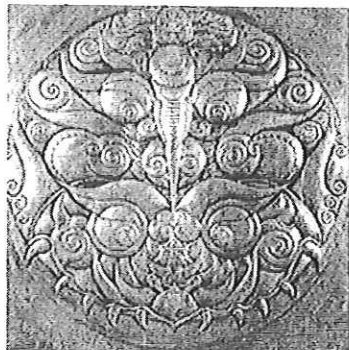
ใบความรู้ที่ 5

ประเภทของงานประติมากรรม

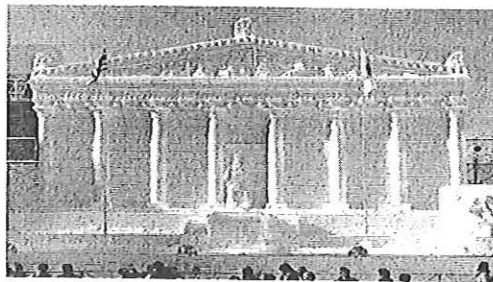
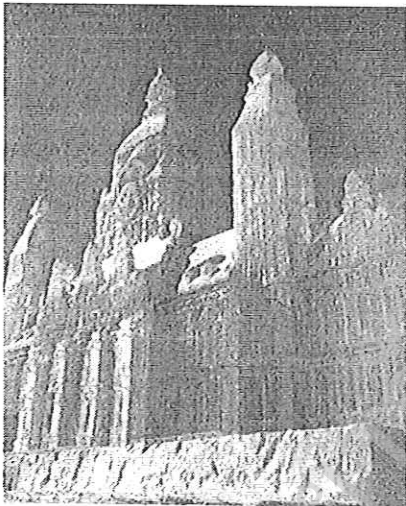
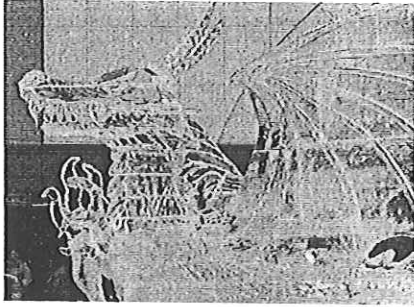
1. ประติมากรรมแบบนูนต่ำ (Bas Relief) เป็นรูปที่นูนขึ้นมาจากพื้น หรือมีพื้นหลังรองรับ มองเห็นได้ชัดเจนเพียงด้านเดียว คือด้านหน้า มีความสูงจากพื้นไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรูปจริง ได้แก่ รูปนูนแบบเหรียญ รูปนูนที่ใช้ประดับตกแต่งภาชนะ หรือประดับตกแต่งอาคารทางสถาปัตยกรรม โบสถ์ วิหารต่าง ๆ พระเครื่องบางชนิด

2. ประติมากรรมแบบนูนสูง (High Relief) เป็นรูปต่าง ๆ ในลักษณะเช่นเดียวกับแบบนูนต่ำ แต่มีความสูงจากพื้นตั้งแต่ครึ่งหนึ่งของรูปจริงขึ้นไป ทำให้เห็นลวดลายที่ลึก ชัดเจน และเหมือนจริงมากกว่าแบบนูนต่ำและใช้งานแบบเดียวกับแบบนูนต่ำ

3. ประติมากรรมแบบลอยตัว (Round Relief) เป็นรูปต่าง ๆ ที่มองเห็นได้รอบด้าน ได้แก่ ภาชนะต่าง ๆ รูปเคารพต่าง ๆ พระพุทธรูป เทวรูป รูปตามคตินิยม รูปบุคคลสำคัญ รูปสัตว์ เป็นต้น

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบหลักสูตร “ประติมากรรมกระดาษ”

สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4

แผนที่ 4 เรื่อง “กระดาษและอุปกรณ์”

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ กระดาษ เป็นวัสดุที่หาง่ายและมีหลากหลายชนิด กระดาษที่เหมาะสมสำหรับใช้สร้างงานประติมากรรมกระดาษ ควรมีความเหนียวและยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถตัด กรีด พับ ดุน หรือปะติด ได้ตามรูปทรงที่ต้องการ ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ตัดหรือ กรีดกระดาษมักเป็นกรรไกรและคัตเตอร์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. วิเคราะห์คุณสมบัติของกระดาษแต่ละชนิดได้
2. เลือกใช้อุปกรณ์สำหรับงานประติมากรรมกระดาษได้
3. เลือกใช้กระดาษในการสร้างงานประติมากรรมได้
4. มีน้ำใจ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
5. ทำแบบทดสอบถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 80

เนื้อหา

กระดาษ และ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างงานประติมากรรมกระดาษ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่อ

ลำดับ	รายการกิจกรรม / เวลา (โดยประมาณ)	สื่อ
1	นักเรียนรับในกิจกรรมที่ 4 ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับประวัติและขั้นตอนการทำกระดาษ (พอสังเขป) / 5 นาที	1. ใบกิจกรรมที่ 4

ลำดับ	รายการกิจกรรม / เวลา (โดยประมาณ)	สื่อ
2	<p>นักเรียนศึกษาตัวอย่างกระดาษชนิดต่างๆ ถึงคุณสมบัติเบื้องต้น ดังนี้ กระดาษอาร์ตแก้ว กระดาษอาร์ตมัน กระดาษลูกฟูก กระดาษ CTAS กระดาษลายผ้า กระดาษทองเคอเรอร์ กระดาษไครเรเตอร์ กระดาษโมติกโลนิ กระดาษคอนเฟทที กระดาษการ์ด กระดาษลายขนแมว กระดาษลายหนังแกะ กระดาษลายหนังช้าง กระดาษวอลเปเปอร์ กระดาษสา กระดาษเบงค์ กระดาษห่อพัสดุ ฯลฯ แล้วช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่ากระดาษชนิดใดควรใช้ทำอะไร และจะสามารถนำมาสร้างงานประติมากรรมได้หรือไม่ / 5 นาที</p>	2. ตัวอย่างกระดาษชนิดต่างๆ
3	<p>นักเรียนศึกษาอุปกรณ์ที่ใช้กับกระดาษ วิธีการใช้อุปกรณ์ชนิดต่างๆ เช่น การใช้กรรไกร คัตเตอร์ แผ่นรองตัดกระดาษ แล้วฝึกตัด กรีด พับ คุณให้เป็นรูปร่างตามแบบเบื้องต้น คือ รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม รูปดาว รูปใบไม้ หรือรูปอิสระอื่นๆ เพื่อฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์ และน้ำหนักมือ / 30 นาที</p>	<p>1. กรรไกร 2. คัตเตอร์ 3. แผ่นรองตัดกระดาษ 4. กระดาษปอนด์ หนา 100 แกรม และ 200 แกรม (สำหรับทดลองตัด)</p>
4	<p>นักเรียนแลกเปลี่ยนผลงานการตัดกระดาษกันเพื่อเปรียบเทียบและประเมินผลงานของเพื่อนกับของตนเอง ครูวิจารณ์ผลงานการตัด กรีด พับ คุณ กระดาษของนักเรียนเพื่อสร้างกำลังใจและเสนอแนะให้นักเรียนไปฝึกตัดกระดาษในเวลาว่าง โดยอาจใช้กระดาษที่นักเรียนหาได้ ทั้งกระดาษชนิดบาง เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษสา เป็นต้น และชนิดหนา เช่น กระดาษห่อพัสดุ กระดาษโปสเตอร์ เป็นต้น เพื่อฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์ รวมถึงการลงน้ำหนักมือด้วย / 10 นาที</p>	
5	<p>นักเรียนทำแบบทดสอบ 10 ข้อ / 10 นาที</p>	

แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

1. th.wikipedia.org/wiki/
2. www.doublepaper.com/knowning/

การวัดผลและประเมินผล**วิธีการ**

1. สืบค้นจากพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้
2. ตรวจสอบผลจากการทำแบบทดสอบ

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน(ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3)
2. แบบทดสอบ ชุดที่ 4

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่